

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра обліку і оподаткування

ДЗЬОНИК Сергій Олегович

**ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА/
ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT OF CURRENT ASSETS OF AN
ENTERPRISE**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**Виконав студент групи
ОПДм-21
С.О. Дзьоник**

Науковий керівник:
д.е.н., доц. Гуменна-Дерій М.В.

Кваліфікаційну роботу
допущена до захисту
_____ 20__ р.

Зав. кафедри
д.е.н., професор З.-М. В. Задорожний

ТЕРНОПІЛЬ – 2024

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	6
1.1 Оборотні активи підприємства як економічна категорія: їх сутність та характеристика.....	6
1.2 Класифікація оборотних активів для цілей обліку й аналізу	11
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	18
2.1 Основні проблемні аспекти обліку оборотних активів підприємства та шляхи розв'язання.....	18
2.2 Інвентаризація оборотних матеріальних ресурсів: облік й оподаткування	28
Висновки до розділу 2.	33
РОЗДІЛ 3. АУДИТ Й АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	35
3.1. Формування алгоритму проведення аудиту оборотних активів: окреслення завдань.....	35
3.2. Аналіз структури та ефективності використання оборотних матеріальних активів підприємства.....	40
Висновки до розділу 3.....	46
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. Оборотні активи є основним джерелом забезпечення операційної діяльності, тому раціональне використання запасів, своєчасна оплата дебіторської заборгованості та управління грошовими коштами безпосередньо впливають на швидкість обігу капіталу і прибутковість підприємства. Недостатній рівень оборотних активів може призвести до касових розривів, проблем із постачальниками чи невиконання зобов'язань перед кредиторами, а надмірний обсяг активів свідчить про неефективне використання ресурсів. В умовах нестабільної економіки, коливань валютного курсу, інфляції та змін у законодавстві управління оборотними активами стає складним, що вимагає нових підходів до їх аналізу, обліку та аудиту. Оборотні активи є однією з найбільш ризикових статей фінансової звітності через можливі шахрайства, помилки або неточності, що зумовлює необхідність ретельного аудиторського аналізу. Крім того, сучасні стандарти бухгалтерського обліку, такі як МСФЗ і П(С)БО, встановлюють чіткі вимоги до відображення, оцінки та розкриття інформації про оборотні активи, що вимагає систематичного аналізу їх облікової політики. Використання автоматизованих систем обліку та аналізу даних дозволяє підвищити точність і зменшити трудомісткість управління активами. Таким чином, дослідження даної теми є важливим для вдосконалення облікових процедур, покращення управління фінансами підприємства, забезпечення його стабільного розвитку та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Проблеми обліку, аналізу і аудиту щодо оборотних активів підприємства висвітлювали вчені-науковці Антонюк О. П., Баранюк Х. О., Булат Г. В., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Задорожний З.-М. В., Гуменюк А. Ф., Гуменна-Дерій М. В., Жук В. М., Камінська Т. К., Костюченко В. М., Купріна Н. М., Лучко М. Р., Мордань Є. Ю., Озеран А. В., Пушкар М. С., Сумченко А. О., Ступницька Т. М., Шевчук О. А., Швець В. Г.

Мета дослідження – дослідити оборотні активи в системах обліку, аналізу та аудиту та зробити з цього відповідні висновки і пропозиції.

З метою розв’язання проблемних питань за темою дослідження, варто вирішити такі завдання, а саме:

- визначити оборотні активи підприємства як економічну категорію;
- дослідити класифікацію, визнання та оцінку оборотних активів;
- виявити основні проблемні аспекти обліку оборотних активів підприємства та шляхи розв’язання;
- надати пропозиції щодо інвентаризації оборотних матеріальних ресурсів;
- поліпшити формування алгоритму проведення аудиту оборотних активів;
- проаналізувати структуру та ефективність використання оборотних матеріальних активів підприємства.

Методи дослідження. При написанні цієї дипломної роботи були використані методи досліджень, як: індукції, дедукції, графічний, монографічний, аналізу й синтезу, формування теорії, підготовка висновків та пропозицій і т. д.

Предметом дослідження є оборотні активи, їх облік, аналіз та контроль діяльності підприємств.

Об’єктом дослідження є ТОВ «Біллербек Україна» перо-пухова фабрика. Основний вид діяльності цього товариства спрямований на здійснення виробництва в частині готових виробів із текстилю, крім одягу (13.92). До інших видів варто віднести: оптову торгівлю (неспеціалізовану); виробництво зайняте виготовленням матраців; виробництво текстильних виробів іншого призначення.

Інформаційною базою дослідження слугували державні постанови та закони, нормативні документи, спеціальна фахова економічна література, матеріали науково-практичних конференцій, вебінарів, монографічні праці, інтернет-джерела, первинні документи, реєстри обліку та звітність.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці напрямів та інструментів вдосконалення бухгалтерського

обліку та фінансового аналізу оборотних активів для підприємства. Запропоновано комплексний підхід (отримав подальший розвиток) до проведення фінансового аналізу оборотних активів підприємства з видаленням окремих етапів його проведення, який спрямований на постійний моніторинг зміни абсолютних та відносних показників.

Практичне значення одержаних результатів обумовлене розробкою пропозицій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення оборотних активів з ціллю збільшення його інформативності, розробка моделі аналізу ефективності використання оборотних активів та впровадження наданих рекомендацій у підприємницькій діяльності ТОВ «Біллербек Україна».

На основі проведеного дослідження опубліковано тези доповіді на тему «Облік та аналіз оборотних активів підприємства» у Збірнику тез доповідей XIV студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України», м. Чортків, 17 травня 2024 р. та тези «Класифікація оборотних активів в обліково-аналітичній системі» у Збірнику тез доповідей XV студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України», м. Чортків, 20 листопада 2024 р.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота містить 3 розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел з 51 пунктів, 10 рисунків та 8 таблиць, додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Оборотні активи підприємства як економічна категорія: їх сутність та характеристика

Поміж загальної суми ресурсів, що складають економічне становище підприємства, друге місце посідають саме оборотні активи услід основним засобам. З точки зору ефективного управління господарською діяльністю, розмір оборотних активів повинен бути має відповідати межам достатності для розробки продукту і потреби на ринку, але при цьому бути мінімальним, не викликати зростання витрат. Фінансово-економічний стан будь-якого суб'єкта господарювання безпосередньо залежить від швидкості, з якою кошти, вкладені в активи, перетворюються на реальні гроші [11].

Основоположні нормативні документи які регламентують зміст і операції оборотних активів є безпосередньо стандарти бухгалтерського обліку національного та міжнародного рівнів. НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» узаконено, що «оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, які можуть використовуватися без обмежень, активи, призначені для продажу або споживання протягом операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу» [11]. МСБО № 1 «Подання фінансової звітності» оборотні активи відносить до поточних активів. Поточні активи – це активи, як:

- можна продати або використані в нормальному виробничому циклі;
- зберігається переважно з ціллю реалізації (продажу);
- доцільно здійснити реалізацію впродовж року опісля звітного періоду;
- готівка або її еквівалент, втім, виходячи із засади, що використання для обміну або погашення боргу не обмежено протягом принаймні одного року після звітного періоду.

В даний час використовується багато термінів, які стосуються оборотних активів, таких як «оборотні активи», «оборотний капітал», «оборотні кошти», але їхнє значення все ще є предметом суперечок.

В практичній та науковій літературі немає єдиного трактування економічного змісту досліджуваних активів. Оборотні активи можна визначити як комбінацію різних економічних категорій або як активи, які мають бути перетворені в гроші протягом 12 місяців [13]. На нашу думку, доречним є твердження, що безсумнівними є як гносеологічні розбіжності наведених понять, так і їх різні змістові особливості [14]. Слід також зазначити, що економічна категорія «оборотні активи» враховується в економічній літературі з початку минулого століття і трактується по-різному залежно від рівня економічного розвитку.

Нормативно-правові акти трактують оборотні активи наступним чином (рис.1.1.).

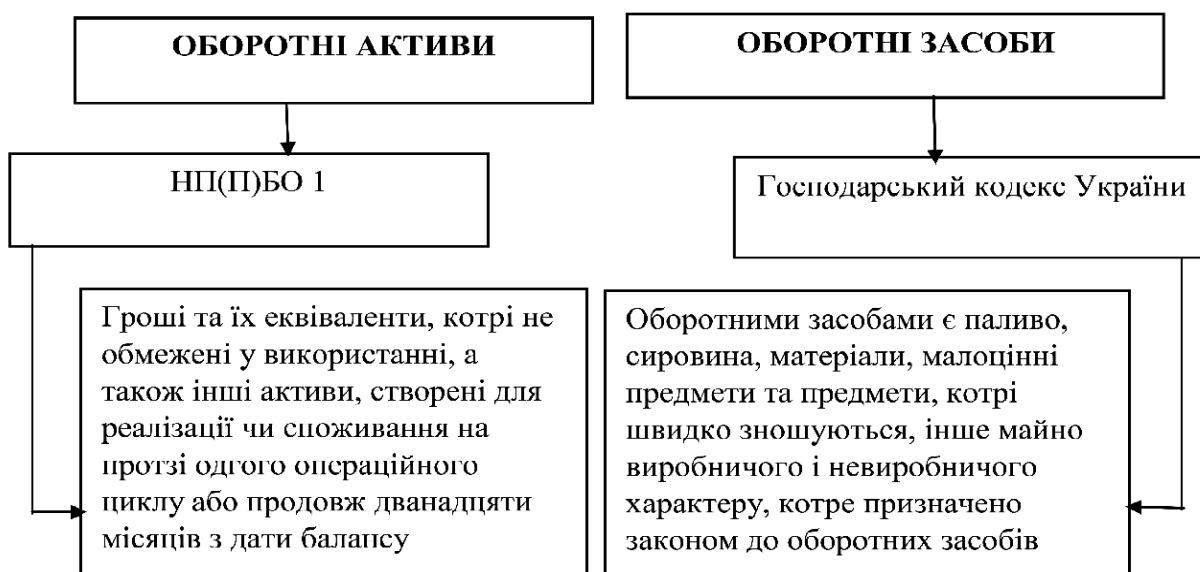


Рис. 1.1. Формулювання суті оборотних активів відносно до нормативно-правового трактування

Джерело: складено автором на основі [15]

При здійсненні порівняння визначень оборотних активів у вітчизняних та міжнародних нормативних документах можна прийти до висновку, що вітчизняне трактування відповідає міжнародному.

Демченко Т. А. та Кирейцев Г. Г. розглядають оборотні активи як сукупність оборотних коштів, що в них зберігаються [17].

Це цілком виправдано, оскільки до оборотних засобів у цьому визначенні входять виробничі запаси, незавершене виробництво, напівфабрикати свого виготовлення та витрати майбутніх періодів, а до оборотних – готова продукція.

Сатов У. використовує схоже визначення, але вносить певну ясність щодо терміну корисного використання оборотних активів. А Клейніна М.Н., Русак Н.А. Відповідно вважають, що вони (оборотні активи) за своєю природою є грошовими коштами та їх еквівалентами, а також іншими активами, що використовуються в операційному циклі [7, 8, 9].

Найбільш поширеною є думка вчених, що вся увага зосереджена на терміні корисного використання оборотних активів. Такі науковці, як Бланк І.О. та Слав'юк Р.А. описують оборотні активи як сукупність активів, які обслуговують поточну господарську діяльність компанії та повністю використовуються протягом операційного циклу [10, 11].

У працях В.В. та Філімоненков О.С. Ліквідні активи розглядаються як категорія природних матеріалів або як засіб компанії для повного перенесення їх вартості на вартість кінцевого продукту [12, 13].

Проте в контексті сформованих товарно-грошових відносин матеріальні ресурси компанії виражаються не тільки у формі натуральних благ, а й у формі цінностей.

Оборотні активи включають як фізичні, так і фінансові ресурси. Тому уподібнювати їх із грошима економічно неправильно.

Як зазначав професор Ф. Бутинець, класифікація елементів ґрунтується на зв'язку між ними, який відноситься до елементів у певному порядку системи, визначеної у зв'язку з певними загальними принципами, організація наукової практики забезпечує певну систематизацію знань. на конкретну тему [14].

На основі аналізу, виокремимо рекомендації як слід тлумачити поточні активи:

- загальна сума оборотних фондів або авансованих коштів;
 - грошові кошти та їх еквіваленти;
 - інші активи й грошові кошти, що використовуються в операційному циклі.
- сума активів, які обслуговують поточну економічну діяльність компанії та повністю споживаються протягом операційного циклу.
- спроможність повністю перенести вартість засобів на вартість виробленої нею продукції.

Таким чином, проаналізувавши формулювання терміну «оборотні активи», можна сформулювати таке тлумачення: оборотні активи – це засоби, якими управляють суб'єкти господарювання та постійно вводяться в обіг для забезпечення безперервності фінансово-господарської діяльності, вони мають властивість зміни власної матеріальної форми змінювати свою матеріальну форму впродовж робочого циклу і переносити власну цінність на вартість кінцевого продукту або перетворюватися на гроші.

Необхідно розрізняти категорії «оборотні кошти» й «оборотні активи». Оборотні активи різняться з коштами тим, що включають короткострокові вкладення в процес виробництва, оскільки їх вартість повністю переноситься на вартість кінцевої продукції. Оборотні кошти є найбільш мобільним ресурсом і тому інвестуються у виробничий процес, а не витрачаються.

За співвідношенням оборотних активів та оборотного капіталу це окремі економічні поняття, які щільно пов'язані і взаємозалежні. Зокрема, по-перше, оборотний капітал є підставою для інвестицій, тобто формуванням фондів, які необхідно розподіляти.

Місце інвестованого капіталу оборотні активи розкривають у господарсько-виробничих процесах активної функціонування суб'єкта господарювання [18]. Оборотний капітал формують оборотні активи як джерело авансових платежів, а згодом погашається попередньо сплачений капітал.

Оборотні активи, схоже з іншими, мають унікальні сильні та слабкі сторони, які є важливими факторами, які слід враховувати при формуванні, використанні та управлінні цими активами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Позитивні й негативні характеристики оборотних активів

ОБОРОТНІ АКТИВИ	
Переваги	Недоліки
Легка трансформація з одного виду в інший	Активи, які не задіяні у виробництві, не приносять прибутку
Висока ліквідність	Запасам властиві псування та знецінення
Швидка реалізація управлінських рішень	Потребують витрат, пов'язаних із зберіганням
Легко піддаються змінам	Піддаються впливу інфляції
Є засобами платежу	Високий рівень фінансових ризиків

Джерело: складено автором на основі [22]

В ході здійснення господарської діяльності виокремлюють такі види оборотних активів, які мають істотний вплив на фінансове становище підприємств: виробничі запаси, грошові кошти, дебіторська заборгованість.

Всі компоненти взаємопов'язані і є частиною виробничого процесу, який неможливий без одного з них. Виведемо вказану схему (рис. 1.2.).

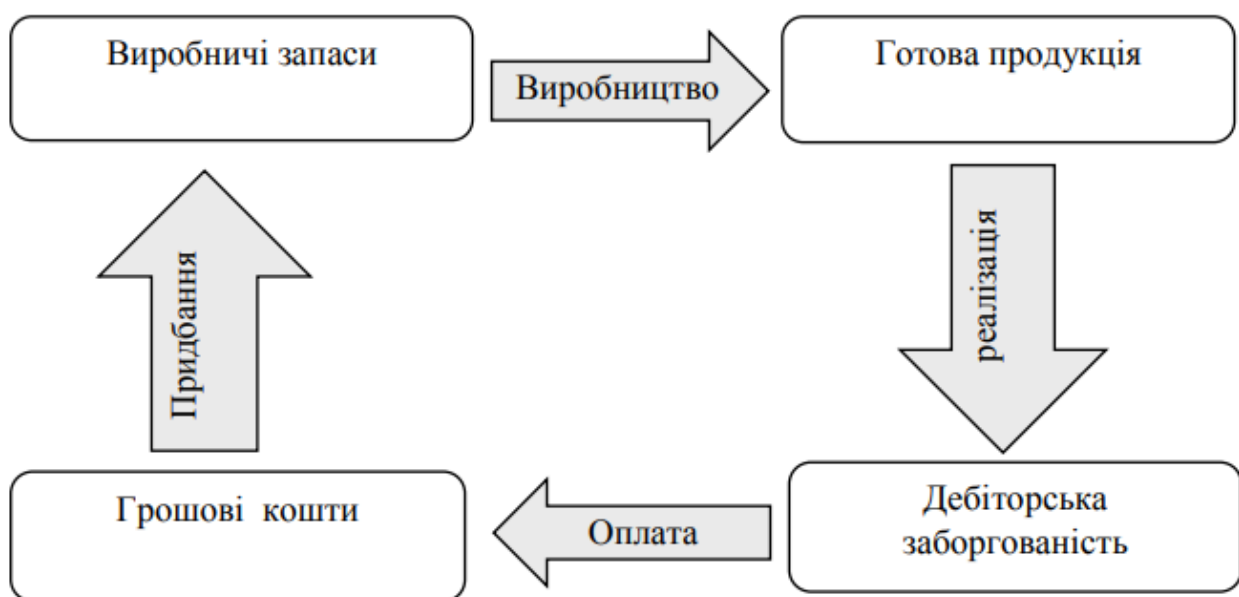


Рис. 1.2. Оборотні активи і їх стадії кругообігу

Як засвідчує наведена схема, без жодної з груп оборотних активів виробничий процес стає складним або зовсім неможливим. Недостатність виробничих запасів може призвести до простоїв, перерв у виробництві та зупинок лінії виробництва.

1.2 Класифікація оборотних активів для цілей обліку й аналізу

Новітні умови діяльності підприємств окреслюють функціонування економічного середовища. У сьогодишньому економічному кліматі, якому бракує стабільності та існує тенденція спаду виробництва, зниження стабільності фінансового стану та частішання процесів банкрутства у більшості підприємств, ефективне керування оборотними активами, які складають основу виробничої діяльності, стало вагомим проблемою. Важливим аспектом використання й керування оборотними активами є систематизація за єдиними ознаками. Це дозволяє зосередитися на різних типах активів під час прийняття бізнес-рішень.

Вітчизняні вчені по-різному виділяють класифікаційну функцію оборотних активів, спираючись переважно на міжнародний досвід. Варто зауважити, що в сучасній економічній науці існують численні варіанти систематизації оборотних активів. Підкреслимо, що між цими підходами є як певна схожість, так і відмінності.

Виходячи з формулювання вартості оборотних активів підприємства на сучасних засадах функціонування відносин, розглянемо деякі класифікаційні ознаки оборотних активів підприємства. Примітно, що переважна більшість науковців спершу класифікують оборотні активи за їх за видами відповідно до участі в обігу. Отже, залежно від специфіки обігу та участі в операційному циклі оборотні активи розподіляються на такі, що виконують такі ролі: обслуговування виробничого циклу підприємства (сировина, матеріали, запаси напівфабрикатів, готова продукція, незавершене виробництво); обслуговують

фінансовий сектор підприємства (дебіторська заборгованість, грошові кошти, поточні інвестиції).

Оборотні активи підприємства за видами (за елементарним складом) поділяються на матеріальні запаси (товари, готова продукція сировина), грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторську заборгованість підприємства, тощо. Точніша різновид складу у конкретній групі оборотних активів наведений в розділі 2 активу у корпоративному балансі. Вважаємо, що склад оборотних активів потребує правильної класифікації з урахуванням Н(С)БО 1 [42]. Це пояснюється тим, що цим документом частково змінено склад оборотних активів, у тому числі у складі витрат майбутніх періодів.

Однією з найважливіших і водночас найбільш суперечливих ознак розрізнення оборотних активів є фінансове джерело їх створення. Конфлікти виникають як у проблемі їх розділення, так і в різному представленні назв класифікаційних ознак.

Залежно від джерела походження оборотні активи поділяються на власні, Позикові й залучені Оборотні засоби підприємства входять до складу власних коштів підприємства і включаються до складу оборотних активів для забезпечення неперервного ходу виробництва та продажу продукції. Залучені активи - це кошти, які підприємства отримують у вигляді банківських позик. Позикові активи - це кошти, які не належать компанії, але постійно знаходяться в обігу. Це також включає позики із зовнішніх джерел. На нашу думку, таке розмежування є недоречним, оскільки запропонований поділ ускладнює класифікацію.

Щоб визначити фактичну вартість чистих активів для цілей бухгалтерського обліку та аналітики, оборотні активи класифікують за рівнем застосування: ті, що використовуються (для операційної чи інвестиційної діяльності), а також такі, що не використовуються деякий час у виробничому процесі. необхідно розрізняти ті, що не використовуються (тобто ті, що використовуються у виробничій діяльності).

Важливою особливістю оборотних активів є характеристика рівня їх оборотності, що дає змогу окреслити швидкість погашення зобов'язань підприємством. Тому, вважаємо, доцільним є поділ даних активів за ознакою швидкості обігу і визначити в межах даної ознаки оборотні активи з високою швидкістю (грошові кошти), з середньою швидкістю (поточні фінансові інвестиції й запаси) й з низькою (дебіторська заборгованість).

Правильна класифікація оборотних активів впливає не тільки на згадженість їх обліку і аналізу, а також на ефективність управління. Разом із темпами розвитку економічної думки розширюються і перемінюються бачення класифікації оборотних активів. Припускаємо, що необхідно удосконалити класифікацію оборотних активів за ступенем ліквідності та ризику, уточнити якісний склад оборотних активів та уточнити показники по кожній групі. Вважаємо, що необхідно вдосконалити класифікацію оборотних активів шляхом зменшити ваги безнадійних боргів, які становлять загрозу фінансовій стабільності підприємства [17].

В умовах фінансової кризи та на тлі посилення вимог до контролю класифікація за критеріями ризику та ступенем інфляційного захисту була настільки новою для вітчизняної науки та практики, що набула особистої актуальності. Зосередження на такій диференціації дає змогу проаналізувати можливість суб'єкта господарювання вижити в умовах інфляційного зростання чи простроченої заборгованості. Звертаємо увагу, що при класифікації активів за рівнем ризику враховується фінансовий ризик, тобто ризик утрати ліквідності. Розглянувши позицію науковців щодо цієї класифікаційної ознаки, робимо висновок, про те, що дані категорії ризику можна поділити на три рівні: законний ризик, підвищений ризик та неприйнятний ризик.

Враховуючи високі інфляційні процеси, що характеризують економіку України останнім часом, доцільною є класифікація оборотних активів за ступенем інфляційного захисту. Пропонується поділити за цією ознакою так: активи, захищені від інфляційних втрат (кошти в іноземній валюті, матеріальні ліквідні активи, ефективні фінансові інвестиції,) та активи, незахищені від

інфляції (внутрішні). Оскільки класифікаційна функція є умовною, вищезазначені вважаємо, що інфляція безпосередньо не впливає лише на вироблені підприємством активи, а інфляція має найбезпосередніший вплив на знецінення грошових ресурсів. Маючи справу з управління кризовими явищами що оборотні активів, необхідно диференціювати елементи відповідно до рівня прибутковості.

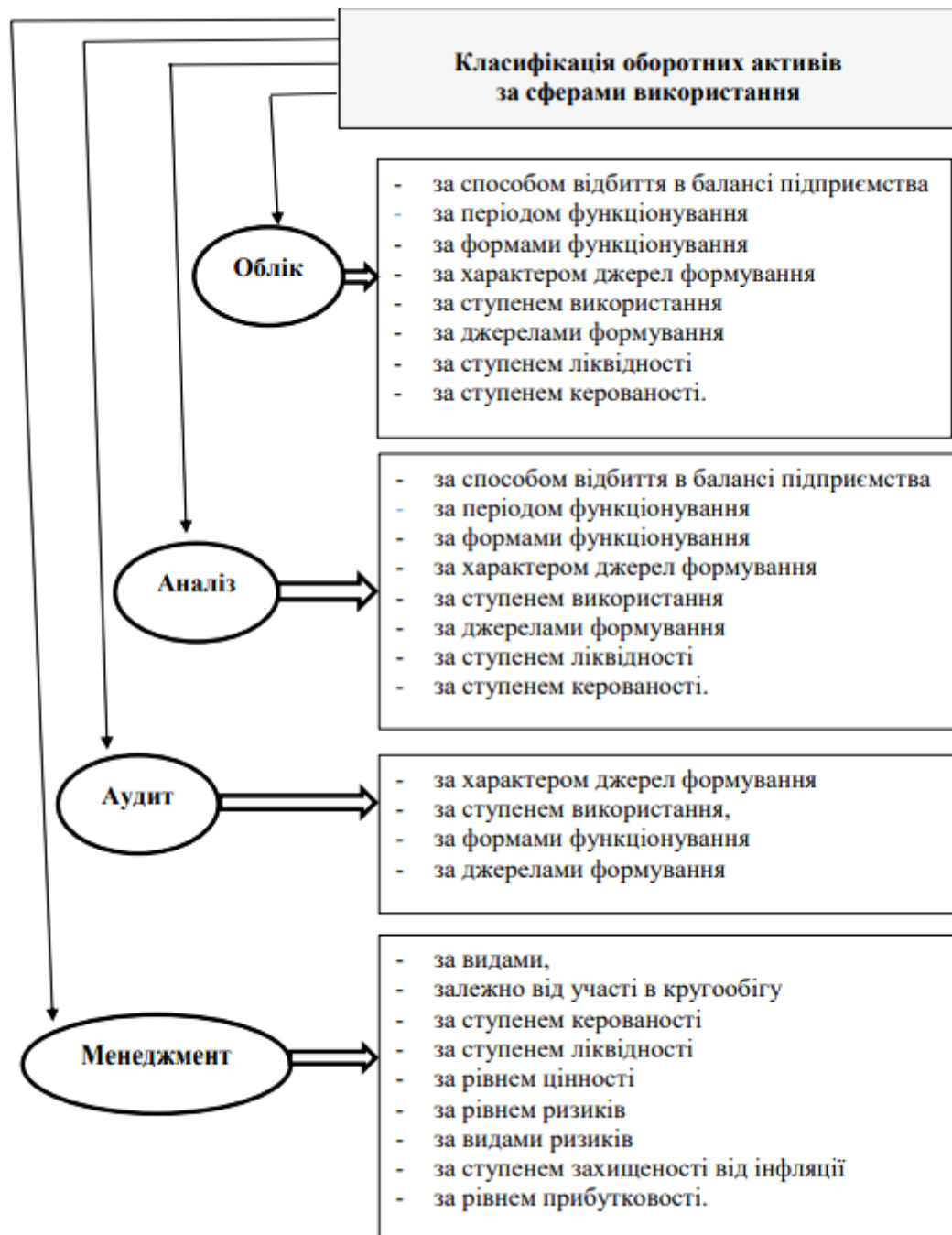


Рис. 1.3. Систематизація класифікаційних ознак поділу оборотних активів за сферою застосування

Деякі вчені також називають цю класифікаційну ознаку інакше: рівень рентабельності. Тому, запаси слід класифікувати як прибуткові, дебіторську заборгованість – як менш прибуткові, короткострокові фінансові інструменти – як низький рівень прибутковості.

Вважаємо за доцільне розділити оборотні активи на такі типи та назвати критерії класифікації, які залежать від рівня рентабельності: середньорентабельні (дебіторська заборгованість, готова продукція), ті що не приносять прибуток (готова продукція без попиту, запаси продукції і матеріалів, грошові кошти), збиткові (безнадійна заборгованість, запаси деяких виробів і матеріалів, втрата якості та кількості).

Велика кількість збиткових активів стає поштовхом до банкрутства підприємства. Важливість цього критерію класифікації окреслена тим, що облік активів за ступенем рентабельності характеризує їх економічну ефективність у використанні й дозволяє прогнозувати рентабельність активів.

Узагальнивши усі наведені класифікаційні ознаки щодо поділу оборотних активів зобразимо напрями їх застосування (рис. 1.3).

Класифікуючи оборотні активи на основі визначення їх вартості з точки зору ринкових відносин, можна вдосконалити управління не тільки основними складовими оборотних активів, а й джерелами їх фінансування.

У контексті антикризового менеджменту, на нашу думку, має сенс розрізняти ліквідні активи за ступенем ліквідності, за ступенем захисту від інфляції, за рівнем і видом ризику, за рівнем прибутковості, за рівнем фінансування вище.

Іншими словами, системи бухгалтерського обліку, аналіз активів і результати аудиту є найважливішими джерелами інформації для прийняття ефективних бізнес-рішень в підприємствах. У практиці управління використовуються такі критерії оборотних активів, як вартість, ліквідність, час, прибутковість, захист від інфляції та фактори ризику. Вважаємо, що на ці критерії необхідно звернути особливу увагу при систематизації та формуванні оборотних активів підприємства.

Підсумовуючи слід зазначити, що поділ оборотних активів на групи по різноманітних ознаках є визначною засадою управління оборотними активами. У ситуаціях фінансової нестабільності це один із ключових елементів розробки загальної успішної системи управління.

Крім того, від ефективності управління оборотними активами впливає на рівень прибутковості, платоспроможність підприємства, рівень виробництва та реалізації продукції, формування робочих місць у надзвичайних ситуаціях.

Висновки до розділу 1.

В даний час використовується багато термінів, які стосуються оборотних активів, таких як «оборотні активи», «оборотний капітал», «оборотні кошти», але їхнє значення все ще є предметом суперечок. В практичній та науковій літературі немає єдиного трактування економічного змісту досліджуваних активів. Оборотні активи можна визначити як комбінацію різних економічних категорій або як активи, які мають бути перетворені в гроші протягом 12 місяців. На нашу думку, доречним є твердження, що безсумнівними є як гносеологічні розбіжності наведених понять, так і їх різні змістові особливості. Слід також зазначити, що економічна категорія «оборотні активи» враховується в економічній літературі з початку минулого століття і трактується по-різному залежно від рівня економічного розвитку.

Оборотні активи включають як фізичні, так і фінансові ресурси. Тому ототожнювати їх із грошима економічно неправильно.

На основі аналізу, виокремимо рекомендації як слід тлумачити поточні активи: загальна сума оборотних фондів або авансованих коштів; грошові кошти та їх еквіваленти; грошові кошти та їх еквіваленти та інші активи, що використовуються в операційному циклі; сума активів, які обслуговують поточну економічну діяльність компанії та повністю споживаються протягом операційного циклу; здатність повністю перенести вартість засобів на вартість виробленої нею продукції.

Пропонуємо таке тлумачення: оборотні активи – це ресурси, якими управляють суб'єкти господарювання та постійно вводяться в обіг для забезпечення безперервності фінансово-господарської діяльності, вони можуть змінювати свою матеріальну форму протягом робочого циклу і переносити свою вартість на вартість кінцевого продукту або перетворюватися на гроші.

Важливою особливістю оборотних активів є характеристика рівня їх оборотності, що дає змогу окреслити швидкість погашення зобов'язань підприємством. Тому, вважаємо, доцільним є поділ даних активів за ознакою швидкості обігу і визначити в межах даної ознаки оборотні активи з високою швидкістю (грошові кошти), з середньою швидкістю (поточні фінансові інвестиції й запаси) й з низькою (дебіторська заборгованість).

Припускаємо, що необхідно удосконалити класифікацію оборотних активів за ступенем ліквідності та ризику, уточнити якісний склад оборотних активів та уточнити показники по кожній групі. В умовах фінансової кризи та на тлі посилення вимог до контролю класифікація за критеріями ризику та ступенем інфляційного захисту була настільки новою для вітчизняної науки та практики, що набула особистої актуальності. Зосередження на такій диференціації дає змогу проаналізувати можливість суб'єкта господарювання вижити в умовах інфляційного зростання чи простроченої заборгованості.

Враховуючи високі інфляційні процеси, що характеризують економіку України останнім часом, доцільною є класифікація оборотних активів за ступенем інфляційного захисту. Пропонується поділити за цією ознакою так: активи, захищені від інфляційних втрат (кошти в іноземній валюті, матеріальні ліквідні активи, ефективні фінансові інвестиції,) та активи, незахищені від інфляції (внутрішні).

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Основні проблемні аспекти обліку оборотних активів підприємства та шляхи розв'язання

В умовах нестабільності економічної сфери, пов'язаної з інфляційними процесами, значним лімітуванням джерел отримання фінансування виробничої діяльності підприємств, недосконалого правового регулювання, виробничим підприємствам приходится докладати всі зусилля для отримання, та оптимального використання додаткових грошових коштів та вибору оптимальних джерел фінансування. Оскільки від цього залежить можливість підприємства вести свою діяльність без збитків, та з отриманням прибутку. У зв'язку з цим в кожного українського підприємства виникає потреба формування стійкої системи обліку оборотних активів, з урахуванням всіх специфічних аспектів, починаючи від специфіки виробництва на підприємстві, і закінчуючи економічним становищем на підприємстві та на ринку, для забезпечення стабільного економічного зростання.

На сьогоднішній день, та в сучасних економічних обставинах, та в умовах постійного ускладнення системи управління, підприємствам в Україні приходится постійно шукати способи для оптимізації та покращення процесу обліку оборотних активів, оптимально налагоджена система обліку на підприємстві життєво необхідна для забезпечення оптимального рівня ліквідності, стабільного фінансового розвитку та фінансової стійкості. Тому, необхідно розглянути з якими проблемами підприємство може зіткнутись, при організації обліку оборотних активів:

Незважаючи на те, що обов'язковість наявності на підприємстві облікової політики є спірним питанням, покаранням за її відсутність може бути лише адміністративний штраф, і те що підприємство може здійснювати свою діяльність і без неї, вважаємо, що її наявність та відрегульованість піде лише на

користь підприємству, адже оптимальна облікова політика може значно полегшити обліковий процес, а також допоможе запобігти проблем з податківцями.

Облікова політика – це сукупність підходів та методів що підприємство використовує у процесі ведення бухгалтерського обліку. Основне завдання та мета впровадження облікової політики, це покращення розкриття інформації у фінансовій звітності підприємства, та мінімізація податкових ризиків.

Розглянемо декілька порад, що можуть сильно покращити облікову політику підприємства:

Не варто дублювати в обліковій політиці одноваріантні норми:

1. Облікова політика підприємства не повинна бути просто набором цитат нацстандартів бухобліку.

2. Деякі норми бухобліку законодавчо є обов'язковими, але коли нацстандарти дають вибір альтернативи, або не є чітко визначені, підприємство вільно само вирішувати, який підхід обрати та відобразити у своїй обліковій політиці

3. Не потрібно щороку перезатверджувати облікову політику не маючи на це необхідності

4. Одним з основних принципів бухгалтерського обліку є постійне використання підприємством обраної облікової політики, а тому її перегляд повинен бути обґрунтованим, та проводитися лише якщо змінюються статутні вимоги на підприємстві, при зміні вимог від Мінфіну, або при інших змінах що нададуть більшої достовірності господарських операцій у в бухобліку та фінзвітності підприємства

5. Не рекомендується користуватися чужою обліковою політикою, або обліковою політикою з мережі Інтернет.

Облікова політика – це набір індивідуальних підходів та методів обліку для кожного підприємства, та може значно відрізнятися залежно від специфіки підприємства. Тому, копіювання облікової політики іншого підприємства скоріш за все принесе лише шкоду. Однак, можна взяти іншу облікову політику як

шаблон для доопрацювання та створення власної облікової політики.

Перейдемо до наступної можливої проблеми на підприємстві при організації бухгалтерського обліку - низька або відсутня ознайомленість бухгалтерії зі структурою та технологіями виробництва на підприємстві.

Бухгалтерія, будучи складовою частиною управлінського апарату на підприємстві є тісно пов'язана з виробничими підрозділами підприємства. Від них вона отримує документи, необхідні для ведення бухгалтерського обліку, а ще надає інформацію про результати своєї роботи. Дані взаємозв'язки характеризують будову бухгалтерського обліку, який можна поділити на централізований і децентралізований види.

Великі підприємства, що мають територіально та організаційно відокремлені підрозділи (філії, філії тощо), рекомендують використовувати децентралізований облік, у якому вся робота ведеться засобами обліку цих підрозділів. При такому підході ці відділи готують власні розрахунки та ведуть комплексний та аналітичний облік господарських операцій у системі бухгалтерського обліку, включаючи баланс та виконання визначених вищестоящими завданнями планування. Звіт передається в бухгалтерію головного підприємства (об'єднання, асоціації, дочірнього підприємства тощо).

Діяльності бухгалтерії центрального підприємства при даному підході обмежені до перевірки і зведення показників звітності цих підрозділів. Основною перевагою децентралізованого обліку є наближеність персоналу бухгалтерії до місця здійснення господарської діяльності, що дозволяє підприємствам краще контролювати документальне оформлення операцій та забезпечити використання облікової інформації для управління операціями. Однак слід пам'ятати, що такий підхід може значно збільшити витрати на утримання бухгалтерського обладнання. Крім того, в такій бухгалтерській організації первинні документи не передаються в бухгалтерію і не здається звітність в кінці кожного місяця, тому контроль головної бухгалтерії за роботою на ділянці наразі вкрай слабкий.

Децентралізація бухгалтерського обліку зазвичай необхідна для великих компаній з великою кількістю структурних підрозділів.

При централізованому обліку оборотних активів забезпечується консолідація даних про ресурси підприємства, що дозволяє підвищити ефективність управління та контролю за їх використанням. Ця система організації обліку передбачає зосередження облікових функцій у єдиному центрі, наприклад, у головному офісі підприємства чи бухгалтерії, що сприяє стандартизації процедур і зниженню ризику помилок у веденні обліку. Централізований облік дозволяє оперативно отримувати точну та повну інформацію про стан оборотних активів, включаючи запаси, дебіторську заборгованість і грошові кошти, що є необхідним для прийняття стратегічних і тактичних рішень.

Основними перевагами централізованого обліку є забезпечення єдиного підходу до облікової політики, оптимізація витрат на обліковий персонал, а також підвищення прозорості фінансових потоків. Разом з тим, централізована модель обліку дозволяє запобігати дублюванню функцій на рівні окремих підрозділів підприємства. Це важливо для великих організацій зі складною структурою, які мають багато філій або представництв.

Однак така система потребує якісного програмного забезпечення, налагодженого документообігу та високого рівня кваліфікації працівників, які забезпечують облік і аналіз. Крім того, для ефективного функціонування централізованого обліку важливо підтримувати чітку комунікацію між підрозділами та головним офісом. Таким чином, централізований облік оборотних активів сприяє оптимізації управління ресурсами підприємства, але потребує відповідної технічної бази та організаційної підтримки.

Пропонуємо розглянути можливі проблеми при обліку оборотних активів на основі підприємства «ТОВ Біллербек Україна перо-пухова фабрика».

Якщо ми проведемо аналіз виробничої діяльності на підприємстві «ТОВ Біллербек Україна перо-пухова фабрика» (далі – Біллербек Україна) в ході

обліку виробничих запасів, стають помітними наступні частини діяльності підприємства, яку потребують покращень:

- виникають проблеми пов'язані з визначенням справедливої вартості активів, через використання на підприємстві бартерного обміну;
- застарілість та «технологічна відсталість» інформаційного забезпечення в управлінні виробничими запасами;
- слабкий контроль за використанням запасів на підприємстві.

Для організації точного та чіткого обліку запасів на підприємстві Біллербек Україна, варто для початку провести відповідні зміни в обліку підприємства:

- виявлення джерел формування запасів на підприємстві, назви постачальників, розміри поставок та їх ціни;
- в якому ступені виконується програма виробничого споживання;
- ведення постійного чіткого обліку кількості та об'ємів запасів на підприємстві.

Розглянувши ці питання, можна виділити наступні способи удосконалення управління виробничими запасами на Біллербек Україна перо-пухова фабрика:

- впровадження сучасних інформаційних технологій бухгалтерського обліку з метою удосконалення процесу управління виробничими запасами підприємства
- впровадження чітко визначеної організації облікових та контролюючих процесів щодо проведення контролю руху запасів підприємства
- забезпечення документального оформлення надходжень матеріально-сировинних ресурсів та палива, їх наявності та витрачання.

Структура документообігу повинна забезпечувати вчасне надходження необхідної інформації для обліку та контролю та оперативного управління рухом виробничих запасів.

Основні засоби фабрики відображаються в балансі підприємства як одна з найважливіших статей активів, що характеризують матеріально-технічну базу та виробничий потенціал. У балансі вони представлені в розділі "Необоротні

активи" і обліковуються за первісною або переоціненою вартістю, з урахуванням накопиченої амортизації. Для обліку капітальних інвестицій у Біллербек Україна використовують рахунок 15 «Капітальні інвестиції». Він належить до активних рахунків бухгалтерського обліку та призначений для узагальнення інформації про витрати підприємства на придбання, створення, модернізацію, реконструкцію та поліпшення об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів. Використання рахунку 15 дозволяє підприємству ефективно контролювати витрати на капітальні інвестиції, забезпечувати їх правильне документальне оформлення та своєчасно відображати у фінансовій звітності.

Одразу після надходження на підприємство запаси перевіряються (їх кількість, справедлива вартість, якість) та звіряють із замовленням, якщо поставки пройшли перевірку, їх приймають на склад.

Правдива оцінка оборотних активів виконує визначну роль у порядку теоретичних основ їх формування та вживання в господарській діяльності. Щоб мати можливість приймати відповідні бізнес-рішення щодо майбутнього використання компанії, потрібна правильно розроблена система оцінки, яка може чітко та надійно оцінити економічну ситуацію компанії.

Наразі існує набагато більше методів оцінки, визначених IASB, ніж П(С)БО. Пояснюється це різноманіттям інструментів операційної й інвестиційної діяльності українських компаній-нерезидентів. Отже, низький рівень розвитку українського фондового ринку є причиною відсутності оцінок справедливої вартості опціонів на акції, поточної ринкової вартості акцій, ціни виконання опціонів тощо НП(С)БО.

Цього разу актуальною є тема види оцінок. Вибір методу оцінки оборотних активів є важливим аспектом облікової політики підприємства, оскільки він впливає на достовірність фінансової звітності та результати аналізу діяльності. Оборотні активи, які включають запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та інші короткострокові активи, оцінюються залежно від їхнього виду та характеру використання.

Для оцінки запасів підприємства можуть використовувати кілька методів

Після аналізу нормативно-правової бази створено класифікацію оцінок за п'ятьма ознаками: за ознакою предметності, за видом, за способом та за етапом отримання. Пропонуємо розширити цю класифікацію ще однією ознакою залежно від суб'єкта оцінки:

- якщо створено корпоративний комітет із внутрішніх експертів з маркетингу, технологій тощо, оцінка класифікується внутрішньою;

- зовнішня оцінка - якщо її проводить зовнішній експерт за дорученням спеціалізованої незалежної організації;

- коли ці два типи поєднуються, тобто за умови, що оцінка частини активів здійснюється спеціалізованими організаціями, а оцінка всіх інших об'єктів – корпоративними комітетами з оцінки, в такому випадку це змішана оцінка.

При першому виді процедури оцінки експерти компанії входять до складу постійно діючої комісії з оцінки активів. Ухвалення керівництвом акта обліку активів, їх амортизації та розрахунку справедливої вартості активів є результатом роботи комітету з оцінки. Дані орієнтовні документи на підприємстві є основою для бухгалтерського обліку для відображення цих оціночних операцій. Для заповнення переліку завдань з оцінки використовується інформація про ринкову вартість активу на дату оцінки. Комітет може отримати інформацію такого типу з оттакіх основ:

- експерти з оцінки й агенції нерухомості;
- прайс-аркуші підприємств;
- рекламні довідники підприємств виготовачів;
- преса;
- ціно-вивчаючі відділи міський чи обласних адміністрацій;
- збірки цін зонального і галузевого рівня;
- контракти щодо купівлі-продажу тощо.

У другому типі оцінка здійснюється за участю оцінювача нерухомості. Таким експертом (або експертами) може бути оціночна організація (юридична або фізична особа), яка має необхідні сертифікати або ліцензії.

Обираючи один із варіантів оціночної агенції, слід мати на увазі, що рішення, прийняті в компанії щодо оцінки активів, мають юридичну силу лише в тому випадку, якщо вони узгоджуються з рішеннями власників. Власник або уповноважена особа бухгалтерської організації (керівник) затверджує порядок проведення оцінки в компанії. Створення комітету з оцінки та його повноваження, затвердження Акту оцінки, дії бухгалтерії під час процесу оцінки тощо.

Навіть якщо оцінка активів проводиться третьою стороною, остаточне рішення щодо затвердження результатів залишається за компанію створив власник.

Облік наявності та переміщень виробничих запасів на Біллербек Україна ведеться згідно з застосуванням рахунку 20 із назвою «Вироб. запаси», та його деяких субрахунків, що будуть перелічені нижче:

- «Сиров. й матер.»;
- «Купів. напівфабр. та компл. вироб.»;
- «Пал.»;
- «Тара й тар. матер.»;
- «Будів. матер.»;
- «Матер., перед. в перероб.»;
- «Зап. част.»;
- «Матер. с/г признач.»;
- «Інші матер.».

За дебетом даного рахунка відображають надходження відповідних запасів на підприємство, по кредиту – витрати пов'язані з виробництвом товару, а також зменшення вартості запасів внаслідок знецінення.

Беручи до уваги специфіку виробництва на підприємстві, виникає потреба у деталізації запасів в плані рахунків Біллербек Україна. Вважаємо необхідним внести специфічні субрахунки до вже діючих рахунків класу «Запаси».

До рахунку 20 «Виробничі запаси» доцільно включити такі субрахунки:

- «Сиров., основ. і покут. матер.» (201) (зокрема: 2011 «Пір'я», 2012 «Пух», 2014 «Синтетичний наповнювач»);

- «Допоміжні матеріали» (202) (зокрема: 2021 «Тканина натур.», 2022 «Тканина синтет.», 2023 «Маркувальна стріч.», 2024 «Нитка»;

- «Формен. одяг» (203);

- «Тара й тар. матеріали» (204);

- «Запасні частини» (205);

- «Господар. інвен.» (206).

Синтетичний облік покупних запасів на рахунку 20 «Вироб. запаси» та його субрахунках ведеться за фактичними витратами, включаючи вартість транспортно-заготівельних витрат, витрат придбання.

Оці витрати зазвичай розкриваються лише наприкінці місяця після того, як усі здійснені процеси закупівель були представлені та розподілені за окремими типами запасів. Документи, що надходять до бухгалтерії щодо оприбуткування та списання використаних матеріалів, повинні систематично оброблятися та відображатися в книзі обліку. Це неможливо без попередньої оцінки матеріалу. Тому аналітичний облік виробничих запасів ведеться на основі прийнятих протягом місяця розрахункових цін, тобто закупівельна ціна (окремий врахування транспортно-заготівельних витрат) або кошторисно-планова вартість (окремий врахування відхилень від фактичних витрат). На завершення місяця оцінка усіх запасів задіяних у виробництві й списаних за обліковими цінами, а також вартість надлишків запасів на складах відкориговують до фактичної собівартості.

За рахунком 20 «Вироб. запаси» відображають облік придбаних запасів, крім цього за його субрахунками підприємство обліковує за їх фактичною собівартістю. Фактична собівартість запасів включає всі витрати, понесені підприємством для придбання та доведення запасів до стану, в якому вони придатні для використання у виробництві або продажу. Перелік витрат регламентується П(С)БО 9 «Запаси». Аналітичний облік запасів є деталізованим обліком, що ведеться за окремими видами, групами запасів або

місцями їх зберігання. Він здійснюється на основі синтетичних даних (рахунок 20 «Виробничі запаси») і дозволяє підприємству ефективно контролювати рух та залишки матеріальних цінностей.

Одним з документів, в якому реєструють всі основні засоби, є журнали нарахування амортизації. Тут відображають всі матеріальні основні засоби. Амортизацію відображають та нараховують по кожному пункту щомісячно. Методи нарахування амортизації прописані в обліковій політиці підприємства. Згідно з цим, амортизацію нараховують за прямим методом нарахування. Нарухування амортизації основних засобів починає проводитись за місяць після їх введення в використання в виробничих процесах, та припиняється після їх виведення з експлуатації. Амортизація малоцінних неліквідних матеріальних цінностей відбувається шляхом повного відображення їх матеріальної вартості при передачі в користування наступній відповідальній особі.

Багато питань обліку даних ресурсів потребують вдосконалення і доопрацювання. Варто зазначити, що вирішення раніше перелічених проблем значно підвищить якість обліку оборотних активів на підприємстві. Реалізація перелічених методів для удосконалення обліку значно підвищити продуктивність та результативність на підприємстві. Вирішення даного набору проблемних питань облікового управління запасами є актуальним для великої кількості підприємств України і досліджуваного підприємства з метою створення передумов для підвищення ефективності проведення облікових операцій.

Отже, в оподаткуванні операцій з оборотними активами на підприємстві Біллербек Україна виділимо такі напрямки:

- оподаткування надходження та вибуття оборотних матеріальних ресурсів;
- оподаткування прибутку отриманого внаслідок діяльності, (в т.ч. реалізації оборотних матеріальних ресурсів).

В першому випадку відбувається сплата ПДВ. Зазвичай податкові зобов'язання з ПДВ виникають слідуючи правилу першої події. Першою подією при постачанні вважається та, що відбулася раніше:

–отримання оплати від клієнта на рахунок банку або в касу при списанні коштів з рахунку покупця та нарахуванні їх на рахунок постачальника не в один і той самий день. податкові зобов'язання в продавця виникають на дату зарахування грошей на його рахунок;

–відвантаження товарів, а у випадку надання послуг – оформлення відповідних документів, що підтверджують та засвідчують надання послуги. В контексті ПКУ «вивантаження товару» це початок переміщення товару покупцеві, а не перехід права власності.

2.2 Інвентаризація оборотних матеріальних ресурсів: облік й оподаткування

Для будь-якого виробничого підприємства, надзвичайно важливо забезпечити оптимальну ліквідність оборотних матеріальних активів при проведенні його діяльності.

Належне ведення обліку дозволяє без зупинки вести контроль за господарською діяльністю підприємства і повідомляти про будь-які зміни та явища, як про позитивного, так і негативного формату.

Проте повна точність картини не може бути гарантована ані поточним бухгалтерським обліком, ані консолідованою фінансовою звітністю, складеною на основі цих даних. Це може статися з таких причин: зміни властивостей товарно-матеріальних цінностей, які не помітні ззовні і спричинені невідповідною вологістю або температурою в приміщенні для зберігання, закінченням терміну зберігання тощо.

Навіть при найвищій точності розрахунку між компаніями та їхніми торговими партнерами можуть виникати розбіжності та суперечки щодо конкретних вимог і зобов'язань. Щоб вирішити ці проблеми, вам потрібно буде повернутися до попередньо створеного документа та внести необхідні виправлення.

Невиконання вимог щодо вилучення матеріальних цінностей зі зберігання за наявності належним чином оформленої та законної документації, споживання речовин без належного оформлення.

Випадки навмисного і ненавмисного псування, а також крадіжки майна.

Матеріальні витрати становлять 57,0-68,0% собівартості продукції. Точність визначення основних показників, що характеризують результати господарської діяльності та фактичний фінансовий стан підприємства (залишок оборотних коштів, швидкість обігу, витрати, прибуток, рентабельність, показники рентабельності тощо), залежить від таких обставин: . Ціни цінних паперів важливі для користувачів тим, що вони достовірно і об'єктивно відображені в обліку та звітності операцій з виробничими запасами, тобто правдивість і справедливість усіх показників.

Внутрішньогосподарське керівництво здійснюють керівники підприємства, спеціалісти, начальники виробничих відділів, керівники бухгалтерсько-економічних служб, а також діловоди.

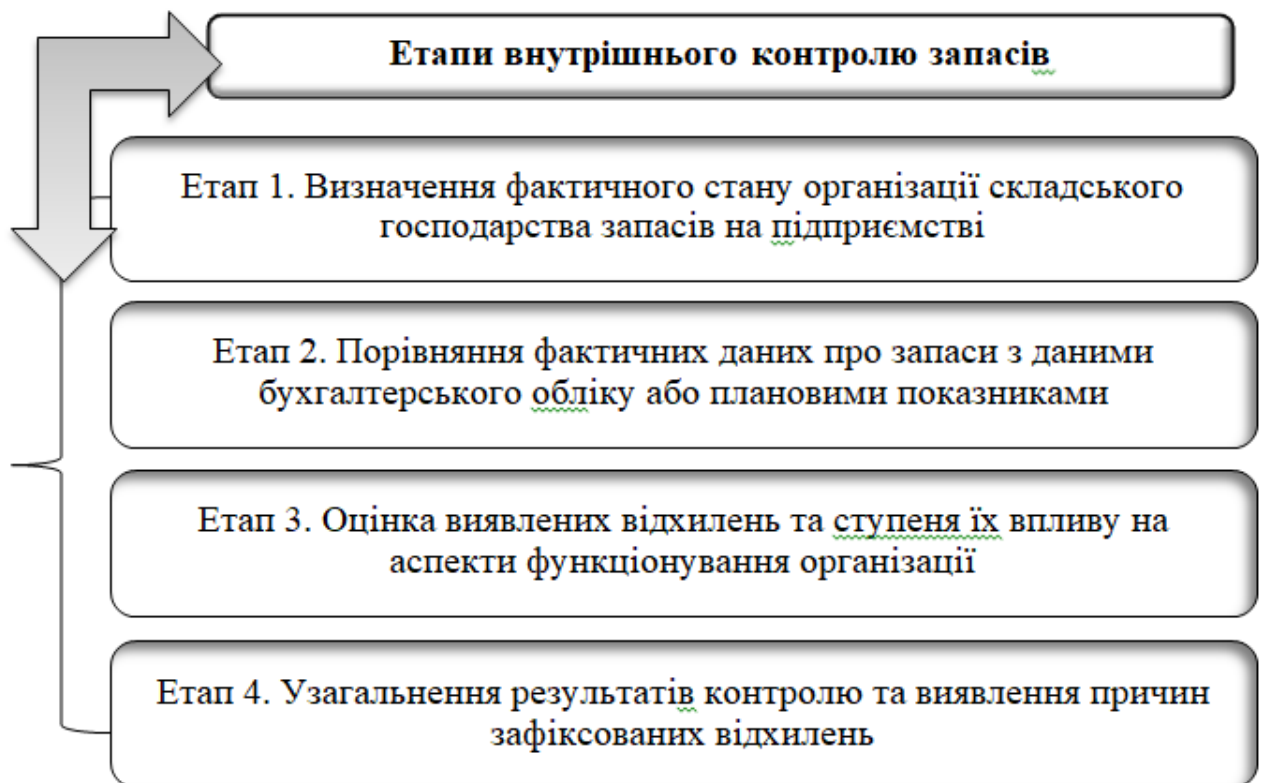


Рис. 2.1. Стадії внутрішньогосподарського контролю запасів на

Перевірка умов зберігання та збереження матеріальних ресурсів у рамках зовнішнього аудиту здійснюється переважно під час проведення інвентаризації

та під час поточного управління в рамках тематичної перевірки. При запровадженні внутрішнього контролю рекомендуємо виконувати їх у такому порядку (рис. 2.1).

Одним з аспектів бухгалтерського обліку, що може допомогти у вирішенні даних проблем є проведення інвентаризації.

Інвентаризація – це перевірка і документоване підтвердження наявності та стану активів та зобов'язань підприємства.

Завдяки інвентаризації підприємство може перевірити наявність та достовірність оформлення документів щодо проведення господарських операцій, достовірність їх відображення в бухгалтерському обліку, а також занести необхідні виправлення і уточнення в облікових реєстрах. Інвентаризація є важливим заходом в проведенні якого зацікавлені всі, від власника, керівника та головного бухгалтера підприємства, навіть до матеріально-відповідальної особи за певних обставин.

Інвентаризацію можна загалом поділити на три етапи:

- підготовчий
- етап перевірки
- підсумково-аналітичний

Ефективність інвентаризації безпосередньо залежить від якості планування. Планування даної процедури перевірки здійснюється з урахуванням різних факторів. Ключовим до цих факторів є забезпечення миттєвості інвентаризації. Інвентаризаційне планування вимагає великої підготовчої роботи, виконання якої необхідно доручити персоналу, призначеному власниками (керівниками) компанії. Власник або керівник, бухгалтер - голова ревізійної комісії, залежно від організаційно-правової форми діяльності складає план проведення інвентаризації. Останній затверджується власником або керівником компанії. У плані має бути врахований регулярний графік відпусток основного персоналу та встановлені мінімальні запаси, встановлені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». У разі раптової інвентаризації доцільно вказати місяць, у якому має

бути проведена інвентаризація. Отже, планування інвентаризації – це завдання, яке вимагає від відповідальної особи достатнього знання поточної ситуації, спеціальної підготовки та почуття відповідальності за поставлені перед нею завдання.

Залежно від періодичності інвентаризація поділяється на планову і непередбачену інвентаризацію. Інвентаризація планово створюється заздалегідь. Основними завданнями, покладеними на них, є не тільки визначення дефіциту або надлишку, але й вивчення та аналіз загальності облікової політики компаній, а також документальне оформлення господарських операцій з різних питань..

Раптові інвентаризації проводяться без попередньої підготовки. Їх проводять з метою встановлення порушень та осіб, які допускають дані порушення, для подальшої розробки і здійснення заходів з метою недопущення таких порушень в майбутньому.

За повнотою охоплення об'єкта інвентаризації поділяються на повні і часткові.

При повній інвентаризації активи та зобов'язання проходять через суцільну перевірку їх наявності та стану.

Часткова інвентаризація охоплює лише певну частину засобів чи зобов'язань, і проводиться для переконання у точності облікових або звітних даних з метою покращення фінансової дисципліни.

Підприємству та його структурним підрозділам рекомендовано проводити повну інвентаризацію хоча би один раз на рік, з метою виявлення будь-яких невідповідностей між бухгалтерською звітністю та реальною ситуацією на підприємстві.

Після проведення інвентаризації, складається інвентаризаційний опис.

В інвентаризаційному описі активи розподілені за своїм найменуванням, кількістю, місцезнаходженням та за матеріально-відповідальними особами. У кожного активу в інвентаризаційному описі повинен бути порядковий номер, а також загальна кількість цього активу в натуральних вимірниках, незалежно від

того, в яких одиницях виміру (штуках, метрах, кілограмах тощо) ці активи відображені. В інвентаризаційних описах не допускаються помилки та їх виправлення. Інвентаризаційний опис зобов'язані підписати всі члени інвентаризаційної комісії. Матеріально відповідальні особи зобов'язані дати підтверджуючу розписку, що перевірка відбувалася за їх присутності, і претензій до членів комісії у них немає. При проведенні інвентаризації у разі зміни матеріально відповідальної особи, особа яка приймає активи надає підтвердження щодо отримання активів, а та, що проводить передачу, – підтверджує факт передачі. Після закінчення інвентаризації оформлені інвентаризаційні описи направляють в бухгалтерію для їх перевірки і відображення в обліку результатів проведеної інвентаризації. При цьому показники обліку звіряються з результатами інвентаризації для виявлення розбіжностей. Бухгалтерія складає відомості про звірку активів і зобов'язань, у яких відображають виявлені розбіжності між даними обліку і інвентаризаційними описами. Загальна вартість лишків та недостач в звіряльних відомостях наводиться згідно їх оцінки в регістрах бухгалтерського обліку. Документи щодо інвентаризації (описи, акти, звіряльні відомості, протоколи) оформляються мінімум у двох зразках.

Якщо після інвентаризації були виявлені помилки в інвентаризаційних описах, вони (описи) передаються інвентаризаційній комісії, яка після та підтвердження вказаних помилок проводить їх виправлення.

У разі виявлення великих відмінностей між інвентаризаційним описом і результатами контрольної перевірки, проводиться призначення його складу робочої інвентаризаційної комісії, та проведення повторної інвентаризації.

Після проведення інвентаризації на підприємстві, можуть показатися залишки, або нестачі оборотних активів. Розглянемо, як варто діяти в таких ситуаціях:

- надлишки - якщо у процесі інвентаризації були помічені надлишки оборотних активів, необхідно в першу чергу провести їх оцінку за справедливою вартістю, після чого, необхідно подати до органу Казначейства

довідку про надходження в натуральній формі, це необхідно зробити до кінця звітнього місяця

Залишки відображають у вигляді надходжень на субрахунок 7112 «Дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі», або за субрахунком 7211 «Дохід від реалізації активів

- нестачі - якщо ж у процесі інвентаризації було помічено нестачу, необхідно визначити їх розмір та причину шляхом проведення незалежного оцінювання, якщо винувату в нестачі особу виявлено, нестачі можуть бути стягнуті з неї шляхом добровільного відшкодування, або через суд.

Якщо винувату особу було встановлено, нестачу заносять за дебетом на рахунок 2115 «Розр. з відшкод. завд. збит.».

Якщо винну особу не встановлено, суму нестачі слід занести на позабалансовий рахунок 073 «Невідш. нест. і витр. на псув. цінн.».

Висновок до розділу 2.

Бухгалтерський облік оборотних активів на підприємстві «ТОВ Біллербек Україна перо-пухова фабрика» потребує технологічного вдосконалення та доопрацювання. Наприкінці місяця на підприємстві ціни використаних і списаних за обліковою ціною запасів, а також загальну вартість надлишків запасів на складі коригують до фактичної собівартості

За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» та на його субрахунках відображають надходження відповідних запасів на підприємство, а також збільшення їх вартості, по кредиту – витрати на виробництво, збут, переробку, а також зменшення вартості запасів внаслідок їх знецінення.

Чітко сформована облікова політика дозволить підприємству уникнути організувати та пристосувати різні аспекти бухгалтерського обліку до своїх індивідуальних потреб, а також дозволить уникнути великої кількості проблем із оподаткуванням, в той час як проведення інвентаризацій дозволить виявити помилки та проблеми на підприємстві, та нейтралізувати їх до того як вони встигнуть принести збитки підприємству.

Підприємству рекомендовано час від часу проводити часткову, або повну інвентаризацію оборотних активів, для виявлення нестач або надлишків, а також джерела їх утворення. Чітке планування проведення інвентаризації має прямий вплив на її якість та результативність. Раптова Інвентаризація дозволить легко виявити крадіжки, а також випадки навмисного та ненавмисного псування майна, оскільки у провинних працівників буде менше можливостей для приховування своїх проступків. Якщо у процесі інвентаризації були помічені надлишки оборотних активів, необхідно в першу чергу провести їх оцінку за справедливою вартістю, після чого, необхідно подати до органу Казначейства довідку про надходження в натуральній формі, а також відобразити їх в обліку як надходження.

Якщо ж у процесі інвентаризації було помічено нестачу, необхідно визначити їх розмір та причину шляхом проведення незалежного оцінювання, якщо винувату в нестачі особу виявлено, нестачі можуть бути стягнуті з неї шляхом добровільного відшкодування, або через суд.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ Й АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Формування алгоритму проведення аудиту оборотних активів: окреслення завдань

Сьогодні аудит оборотних активів став досить важливим елементом моніторингу проблем господарсько-фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Науковій літературі немає чітко розроблених методик проведення аудиту операцій щодо оборотних активів й в цьому постає важлива проблема. Дослідження, проведені в рамках вивчення праць вітчизняних та зарубіжних авторів, показують, що загалом у працях вітчизняних учених немає цільного підходу до питання методології аудиторських перевірок. Окремою темою є питання аудиту ліквідних активів вітчизняними авторами, більш детально цим питанням займаються зарубіжні вчені в циклі придбання. Певна увага також приділяється питанням щодо витрат на запаси, собівартості продукції тощо.

Важливе питання проведення аудиту є окреслення предмету. Метою аудиту оборотних активів є дослідження правдивості первинної документації, правильності та своєчасності відображення даних в обліку.

Особливо важливим етапом аудиту оборотних активів є формування джерел перевірки. До актуальних інформаційних основ для аудиторської перевірки досліджуваного об'єкту можна віднести:

- первинні документи (різноманітні накладні, акти, доручення, накази керівника);
- відомості про встановлення правила обліку оборотних активів у Наказі про облікову політику;
- відображення облікової інформації у регістрах;
- висновки і інші документи з попередніх аудиторських перевірок;
- фінансова звітність підприємства, тощо.

Отримати інформацію з перелічених джерел не повністю забезпечує успішність здійснення аудиту. Важливим є етап обрання і застосування ефективних методів для правильного здійснення аудит оборотних активів. Вважаємо, що на кожному етапі перевірки методи різняться. На першому етапі для обробки інформації доцільно використовувати методи синтезу й аналізу, абстрагування, тоді як на завершальній стадії – узагальнення й систематизації. Сформуємо доцільні методи аудиту оборотних активів у схемі (рис. 3.1.).



Рис. 3.1. Систематизація методів аудиту оборотних активів

Для досягнення мети аудиту встановлену у договорі, необхідним є чітко означити завдання. До них можемо віднести такого типу задачі:

- визначення фактичного стану запасів (за згодою клієнта);
- оцінити організацію управління складом і стан зберігання запасів;
- оцінка організації бухгалтерського обліку заготівлі, обліку та споживання товарно-матеріальних цінностей;
- перевірка повноти обліку товарних запасів за наявності документів, що підтверджують закупівлю;
- перевірка чи правильно здійснено визначення вартості придбання;
- оцінка організації контролю зберігання, використання та погашення довіреностей;
- оцінка правильності оформлення прийому та вибуття запасів;
- визначити законність списання товарно-матеріальних цінностей у разі їх збитку;
- перевірка дотримання обмежень на виготовлення запасів;
- визначити наявність незавершеного виробництва, відповідності розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг) адекватно до об'єкта калькулювання;
- оцінка вчасності виставлення рахунків за якістю та кількістю товарно-матеріальних цінностей;
- визначити достовірність комплексно-аналітичного обліку витрат на виробництво й реалізацію продукції (робіт, послуг), що включаються до складу витрат;
- оцінка відповідності податкового законодавства підприємств щодо дій, направлених на формування собівартості продукції (робіт, послуг);
- визначення чи в повному обсязі та чи достовірно відображаються господарські операції з виробничими запасами в обліку та звітності;
- підтвердження наявності договору та запис у відповідному журналі;
- перевірка правильності розрахункових документів з дебіторами;

– дослідження процедур та фінансових ресурсів для списання безнадійної заборгованості.

- оцінка якості бухгалтерського обліку, відображення господарських операцій в бухгалтерських документах і звітах.

- оцінка дотримання норм податкового законодавства при проведенні операцій з дебіторами.

Поточна методологія аудиту активів полягає у виконанні аудиторських процедур у певному порядку, використовуючи певні методи аудиту та прийоми залежно від переддоговірної фази, фази планування, розслідування та аудиту.

Суттєві аудиторські процедури - здійснюються для отримання аудиторських доказів, достатніх для визначення суттєвих викривлень у фінансовій звітності. Ці кроки можуть приймати форму детальних процедур тестування та аналізу бізнес-операцій. Це основоположна форма процедур обстеження, який використовується на всіх етапах перевірки (рис. 3.2.).

Аналітичні процедури – це аналіз та оцінка важливих фінансових й економічних даних. Це включає подальше дослідження різноманітних викривлень і взаємозалежностей, які суперечать іншій важливій інформації, або подібних показників, які відхиляються від прогнозованих показників.

Даний вид процедур є інструмент одержання повноцінних доказів для аудиту. За положеннями МСА 520 «Аналітичні процедури» аудитор при здійсненні перевірки повинен їх використовувати впродовж усього терміну й на етапі планування аудиту.

При проведенні аудиту оборотних активів аудитор стикається з проблемою отримання достатніх і необхідних доказів для винесення професійної оцінки щодо точності та правдивості інформації, що міститься у звітах. Аудитори зобов'язані раціонально спланувати власну діяльність, що мінімізує витрати часу та грошей. Експерт має прерогативу самотужки обирати прийоми й методи проведення експертизи.

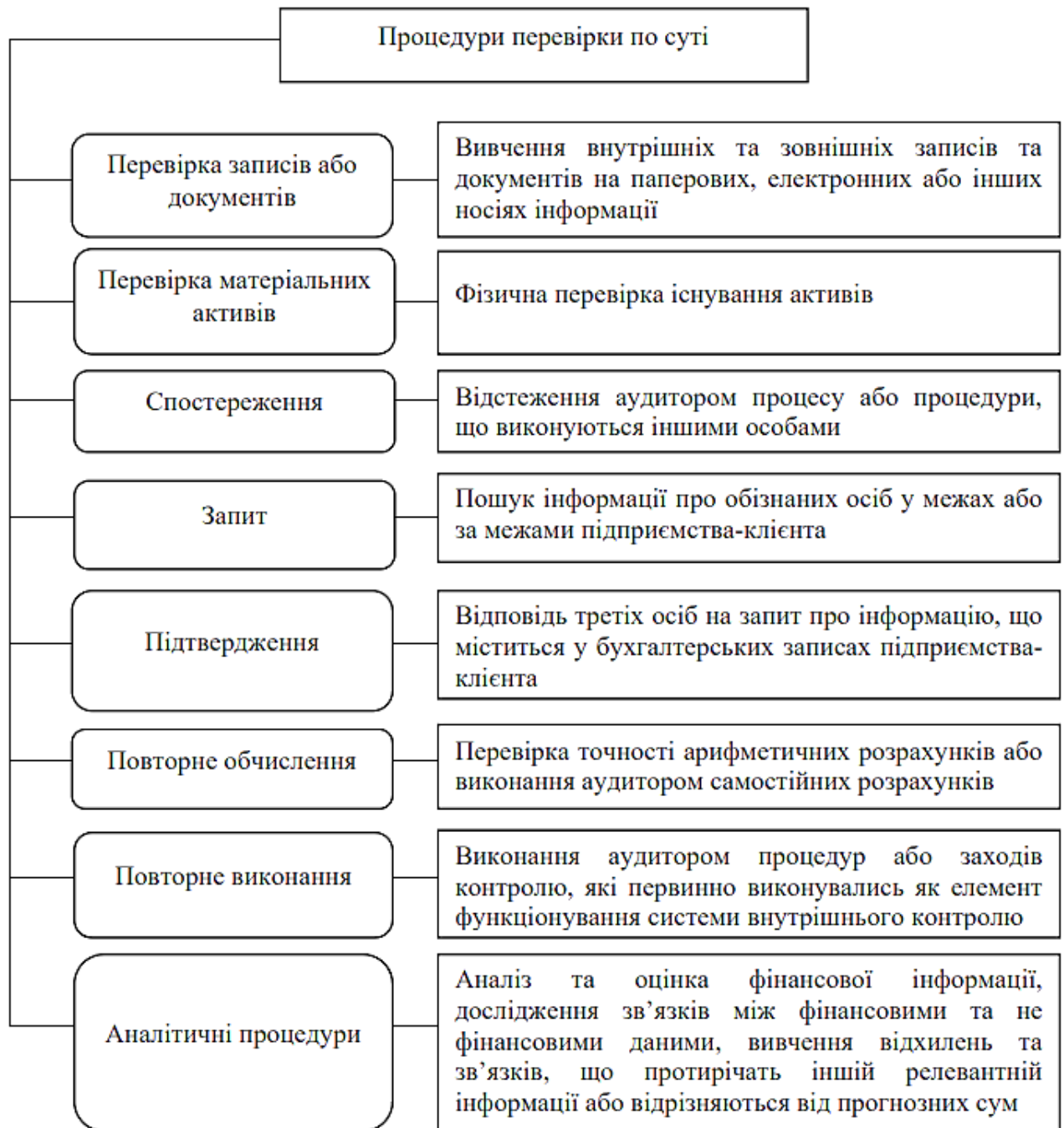


Рис. 3.2. Види процедур по суті для використання при аудиті оборотних активів

Три провідні підходи формують процес відбору інструментів для здійснення аудиторських процедур в напрямку зібрання необхідних доказів: перевірка елементів суцільно, обрання часткових елементів для аудиту, застосування вибірки аудиторської.

Аудит здійснюють за певним планом, який може містити такі стадії: підготовки, проміжна, перевірка фізичної наявності, основна (аудит звітності), завершальна.

Можна виокремити такі етапи аудиту оборотних активів (рис.3.3).

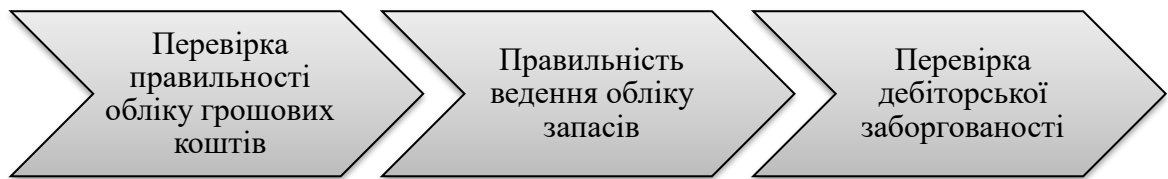


Рис. 3.3. Складові аудиту оборотних активів

Рекомендуємо починати перевірку оборотних цінностей підприємства із інвентаризації. Це робиться за допомогою повноважень і ресурсів компанії клієнта під спостереженням аудитора. На початку інвентаризації фактично відповідальна особа формулює звіт (продукція, матеріали, ТМЦ, вартість) і видає. Матеріально відповідальна особа надсилає один примірник звіту до бухгалтерії підприємства, а другий подає аудитору.

Облікова документація може досліджуватись в хронологічному порядку або за групами якісно недиференційованих операцій фінансово-господарської діяльності. Перевірку хронології документів можуть реалізувати лише досвідчені аудитори, оскільки це вимагає вивчення широкого спектру касових, товарних і платіжних операцій з одночасним посиленням на багаточисельні нормативно-правові документи. Полегшує пошук документації за секторами споріднених операцій.

3.2. Аналіз структури та ефективності використання оборотних матеріальних активів підприємства

Оборотні активи складають більшу частину загального балансу. Вони називаються найбільш ліквідними частинами капіталу, базуються на умовах і раціональному використанні і багато в чому залежать від результативності фінансово-господарської діяльності підприємства. Основною метою проведення аналізу оборотного капіталу є своєчасне зосередження на проблемах і виявлення надлишкових можливостей для усунення недоліків в

управлінні ним. Оцінюючи структуру оборотних активів, варто підкреслити, що стійке фінансове становище залежить від регулярного управління активами на етапах технологічного циклу: поставка, виробництво та реалізація продукції [17]. Тому підприємства з тривалим виробничим циклом повинні вкладати достатню частину власних коштів у виробничі запаси. Сьогодні існує багато варіантів, методів і підходів до аналізу стану та використання оборотних активів підприємства.

Розпочнемо аналіз оборотних активів з оцінки загального майна ТОВ Біллербек Україна, що дасть змогу визначити яку частку у ньому займають оборотні активи та як взагалі управляє власниками ресурсами досліджуване підприємство (табл. 3.1.)

Таблиця 3.1.

**Аналіз змін структури майна підприємства ТОВ Біллербек Україна за
2021-2024 рр., тис. грн**

Показник	Роки			Відхилення
	2021	2022	2023	2023 р. від 2022 р.
1	2	3	4	5
Усього майна (валюта балансу). (тис. грн.)	31375	49131	53267	4136
Необоротні активи:	10640	14736	12420	-2316
у % до майна	33,9%	29,9%	23,3	-6,6
Оборотні активи:	20735	34395	40847	6452
у % до майна	66,1	70,1	76,7	6,6

За показниками аналізу в таблиці 3.2. можна стверджувати, що майно підприємства зростає в період, що аналізується, зокрема у 2023 р. на 4136 тис. грн. більше, ніж попереднього року. Також, зрозумілим стає, що оборотні активи займають більшість питомої ваги у структурі ресурсів фабрики. Частка оборотних активів у майні становить в межах 66,1-76,6% впродовж 2021-2023 рр. й зростає у 2023 р. на 6,6 %. Спостерігається зменшення обсягу необоротних активів у 2023 р. на 2316 тис. грн. в порівнянні з минулим періодом. Першою інформацією для обґрунтування критеріїв окремих елементів оборотних активів є дані бізнес-планів за відповідною формою,

річних звітів визначеного підприємства. Розглядаємо методику оцінки складу та структури оборотних активів підприємства за даними балансу (табл.. 3.2.).

Таблиця 3.4

Оцінка структури оборотних активів ТОВ Біллербек Україна за 2021 – 2023 рр., тис. грн

Показник	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	2023-2021	2023-2021
Запаси, у % до оборотних активів	13441 51,3	22024 64,0	23199 56,8	9758 5,5	1175 -7,2
Дебіторська заборгованість у % до оборотних активів	3098 14,9	7517 21,8	14866 36,4	11768 21,5	7349 14,6
Грошові кошти та їх еквіваленти у % до оборотних активів	3832 18,4	4764 13,8	2742 6,7	-1090 -11,7	-2022 -7,1
Інші оборотні активи	74	59	3	-71	-56
Усього разом	20735	34395	40847	20122	6452

Розбір структури оборотних активів показав, що найбільшу питому вагу становлять запаси, що коливається в межах 51,3%-64,0% за період, що аналізується.

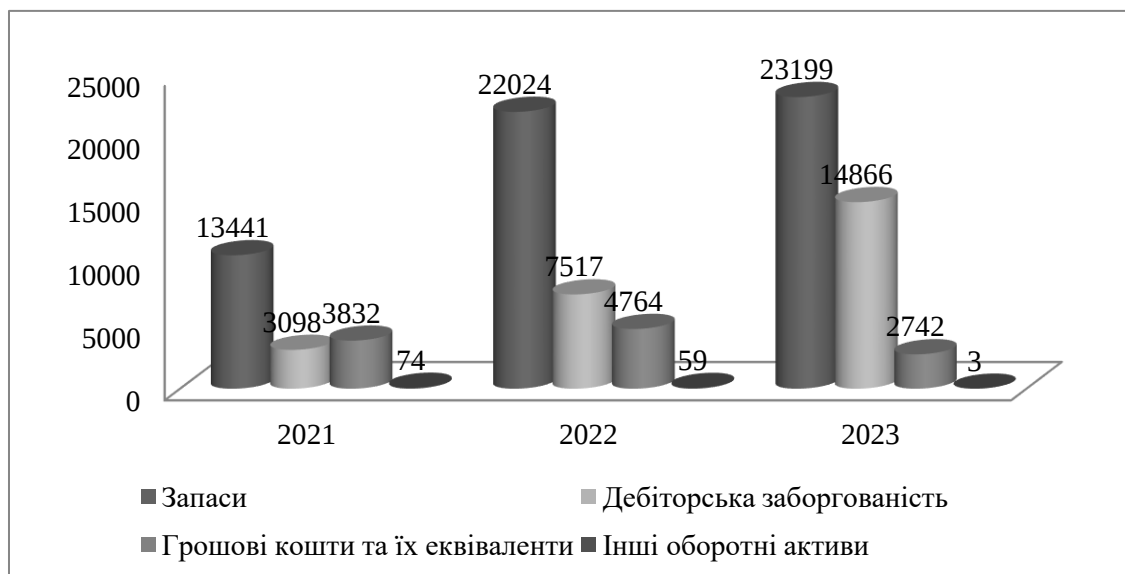


Рис. 3.4. Динаміка структури оборотних активів ТОВ Біллербек Україна за 2021 – 2023 рр., тис. грн

Зобразимо структуру оборотних активів фабрики графічно (рис. 3.4).

Запаси у структура оборотних активів мають тенденцію до зростання і у 2023 р. зростають у порівнянні з обсягом запасів у 2021 р. на 9758 тис. грн. й

співсталяючи з 2022 р. – 1175 тис. грн. відповідно. Даний аналіз допоміг виявити негативну тенденцію, а саме зростання дебіторської заборгованості. Саме у 2023 р. вона досягла найбільшого значення, що перевищує дані попереднього року на 7349 тис. грн. Розмір грошових коштів зменшується у 2023 р. на 2022 тис. грн. у співставленні із даним показником у 2022 р.

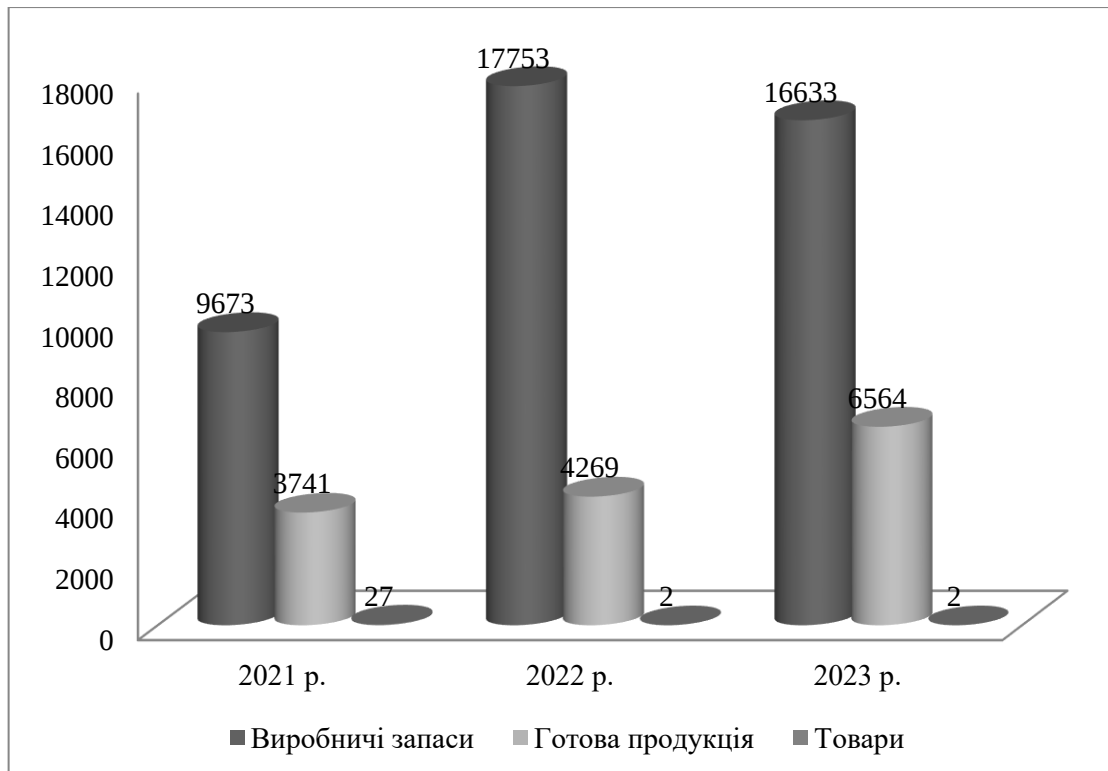
Без ґрунтового дослідження не можна зробити висновок про те, що збільшення частки виробничих запасів у структурі оборотних активів є позитивним чи негативним фактом. Даний факт можуть спричинити різноманітні фактори. Тому збільшення частки запасів може відбутись внаслідок накопичення вироблених запасів під впливом неліквідності, навмисне накопичення через перебої з постачанням, розширення виробництва. Результатом є збільшення витрат на виробництво, відволікання збутових ресурсів і збитки. Проаналізуємо з метою виявлення тенденцій зміни структури запасів фабрики (табл. 3.5).

Таблиця 3.4.

**Оцінка структури запасів ТОВ Біллербек Україна
за 2021 – 2023 рр., тис. грн**

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2023 р.- 2021 р.	2023 р. - 2022 р.
Виробничі запаси	9673	71,9	17753	80,6	16633	71,6	6960	-1120
Готова продукція	3741	27,8	4269	19,4	6564	29,4	2823	2295
Товари	27	0,3	2	0,01	2	0,01	-25	-
Разом запасів	13441	100	22024	100	23199	100	12640	1175

Основна частка структури запасів належить виробничим запасам. Їх питома вага коливається в межах 71,6-80,6% за 2021-2023 рр. Обсяг виробничих запасів станом на 2023 р. знижується в порівнянні з аналогічним показником 2022 р. на 1120 тис.грн. Зобразимо наочно динаміку структури запасів (рис. 3.5.).



**Рис. 3.5. Динаміка структури запасів ТОВ Біллербек Україна
за 2021 – 2023 рр., тис. грн**

Готова продукція займає 19,4-29,4 % за період, що досліджується. В 2023 р. цей показник в порівнянні з аналогічним 2021 р. зростає на 2823 тис.грн. та на 2295 тис.грн. більше, ніж значення готової продукції у 2022 р.

В ході аналізу також необхідно використовувати коефіцієнт накопичення для оцінки складу запасів і матеріальної цінності товарів. Визначається виробничими запасами, вирощуванням і відгодівлею тварин, а також відношенням вартості незавершеної продукції до вартості готової продукції і товарів за такою формулою:

$$K_n = \frac{BЗ + БА + НВ}{ГП + Т}, \quad (3.1)$$

де K_n – коефіцієнт накопичення запасів;

ВЗ – виробничі запаси;

БА– біологічні активи;

НВ – незавершене виробництво;

ГП – готова продукція;

Т – товари.

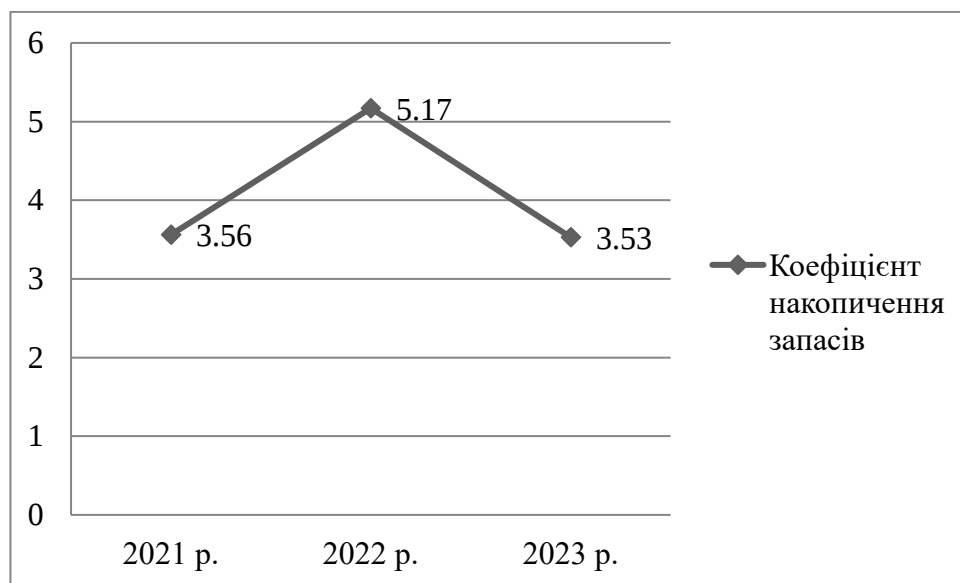
Даний коефіцієнт визначає ступінь мобільності запасів і за нормативним значенням немає перевищувати 1. Розрахуємо коефіцієнт для фабрики (табл.3.5).

Таблиця 3.5.

**Розрахунок коефіцієнта накопичення запасів на ТОВ Біллербек Україна
за 2021 – 2023 рр.**

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення	
Коефіцієнт накопичення запасів	3,56	5,17	3,53	2023 р.-2021 р.	2023р.-2022р.
				-0,03	-1,64

Аналіз показав перевищення даного показника оптимального для підприємства значення. Зобразимо тенденцію динаміки коефіцієнта накопичення графічно (рис. 3.6).



**Рис. 3.6. Динаміка коефіцієнта накопичення запасів ТОВ Біллербек
Україна за 2021 – 2023 рр.**

Рис. 3.6. підтверджує про невикідну структуру запасів. За період, що аналізується простежується, все ж таки, динаміка стабілізації: у 2023 р. на 0,03 порівняно з 2021 р. знижується рівень накопичення та на 1,64 порівняно з 2023 р. продовжує спадати, що є позитивним фактором.

На основі проведеного аналізу окреслимо основні рекомендації для ТОВ Біллербек Україна для забезпечення ефективності управління оборотними активами:

- здійснити оптимізацію наявності і структури оборотних активів шляхом прискорення оборотності всіх оборотних активів та окремих його елементів;
- зменшити випуск товарів, які низькі рентабельно і збільшити випуск товарів з високим показником рентабельності;
- здійснювати раціональну оцінку потреб в сировині впродовж циклу планування, регулярно визначаючи оптимальну партію замовлень сировини та регулярно контролюючи стан запасів;
- оптимізація рівня дебіторської заборгованості шляхом моніторингу розрахунків з боржниками та оцінки платоспроможності боржників, репутації компанії, страхування ризиків та інше;
- вжити інструменти для прискорення оборотності запасів й дебіторської заборгованості, незначно приповільнити оборотність кредиторської заборгованості для зниження тривалості фінансового циклу;
- збільшити рівень рентабельності за допомогою вчасного використання вільних залишків грошових коштів.

Висновок до розділу 3.

Для досягнення мети аудиту встановлену у договорі, необхідним є чітко означити завдання. До них можемо віднести такого типу задачі: визначення фактичного стану запасів (за згодою клієнта); оцінити організацію управління складом і стан зберігання запасів; оцінка організації бухгалтерського обліку заготівлі, обліку та споживання товарно-матеріальних цінностей; перевірка повноти обліку товарних запасів за наявності документів, що підтверджують закупівлю; перевірка чи правильно здійснено визначення вартості придбання; оцінка організації контролю зберігання, використання та погашення довіреностей; оцінка правильності оформлення прийому та вибуття запасів; визначити законність списання товарно-матеріальних цінностей у разі їх збитку.

Рекомендуємо починати перевірку оборотних цінностей підприємства із інвентаризації. Це робиться за допомогою повноважень і ресурсів компанії клієнта під спостереженням аудитора. На початку інвентаризації фактично відповідальна особа формулює звіт (продукція, матеріали, ТМЦ, вартість) і видає. Матеріально відповідальна особа надсилає один примірник звіту до бухгалтерії підприємства, а другий подає аудитору.

Можна стверджувати, що майно підприємства зростає в період, що аналізується, зокрема у 2023 р. на 4136 тис. грн. більше, ніж попереднього року. Також, зрозумілим стає, що оборотні активи займають більшість питомої ваги у структурі ресурсів фабрики. Частка оборотних активів у майні становить в межах 66,1-76,6% впродовж 2021-2023 рр. й зростає у 2023 р. на 6,6 %. Спостерігається зменшення обсягу необоротних активів у 2023 р. на 2316 тис. грн. в порівнянні з минулим періодом.

Запаси у структура оборотних активів мають тенденцію до зростання і у 2023 р. зростають у порівнянні з обсягом запасів у 2021 р. на 9758 тис. грн. й співсталяючи з 2022 р. – 1175 тис. грн. відповідно. Даний аналіз допоміг виявити негативну тенденцію, а саме зростання дебіторської заборгованості. Саме у 2023 р. вона досягла найбільшого значення, що перевищує дані попереднього року на 7349 тис. грн. Розмір грошових коштів зменшується у 2023 р. на 2022 тис. грн. у співставленні із даним показником у 2022 р.

Основна частка структури запасів належить виробничим запасам. Їх питома вага коливається в межах 71,6-80,6% за 2021-2023 рр. Обсяг виробничих запасів станом на 2023 р. знижується в порівнянні з аналогічним показником 2022 р. на 1120 тис.грн. Готова продукція займає 19,4-29,4 % за період, що досліджується. В 2023 р. цей показник в порівнянні з аналогічним 2021 р. зростає на 2823 тис.грн. та на 2295 тис.грн. більше, ніж значення готової продукції у 2022 р.

На основі проведеного аналізу окреслимо основні рекомендації для ТОВ Біллербек Україна для забезпечення ефективності управління оборотними активами: здійснити оптимізацію наявності і структури оборотних активів

шляхом прискорення оборотності всіх оборотних активів та окремих його елементів; зменшити випуск товарів, які низькі рентабельно і збільшити випущення товарів з високим показником рентабельності; здійснювати раціональну оцінку потреб в сировині впродовж циклу планування, регулярно визначаючи оптимальну партію замовлень сировини та регулярно контролюючи стан запасів; оптимізація рівня дебіторської заборгованості шляхом моніторингу розрахунків з боржниками та оцінки платоспроможності боржників, репутації компанії, страхування ризиків та інше;

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене нами ґрунтовне дослідження засад обліку, аудиту й аналізу оборотних активів на прикладі ТОВ Біллербек Україна, дало змогу окреслити такі висновки та сформувані чіткі рекомендації по удосконаленню управління оборотними активами:

1. В даний час використовується багато термінів, які стосуються оборотних активів, таких як «оборотні активи», «оборотний капітал», «оборотні кошти», але їхнє значення все ще є предметом суперечок. В практичній та науковій літературі немає єдиного трактування економічного змісту досліджуваних активів. Оборотні активи можна визначити як комбінацію різних економічних категорій або як активи, які мають бути перетворені в гроші протягом 12 місяців. На нашу думку, доречним є твердження, що безсумнівними є як ґносеологічні розбіжності наведених понять, так і їх різні змістові особливості. Слід також зазначити, що економічна категорія «оборотні активи» враховується в економічній літературі з початку минулого століття і трактується по-різному залежно від рівня економічного розвитку.

2. На основі аналізу, виокремимо рекомендації як слід тлумачити поточні активи: загальна сума оборотних фондів або авансованих коштів; грошові кошти та їх еквіваленти; грошові кошти та їх еквіваленти та інші активи, що використовуються в операційному циклі; сума активів, які обслуговують поточну економічну діяльність компанії та повністю споживаються протягом операційного циклу; здатність повністю перенести вартість засобів на вартість виробленої нею продукції.

3. Пропонуємо таке тлумачення: оборотні активи – це ресурси, якими управляють суб'єкти господарювання та постійно вводяться в обіг для забезпечення безперервності фінансово-господарської діяльності, вони можуть змінювати свою матеріальну форму протягом робочого циклу і переносити свою вартість на вартість кінцевого продукту або перетворюватися на гроші.

4. Важливою особливістю оборотних активів є характеристика рівня їх оборотності, що дає змогу окреслити швидкість погашення зобов'язань

підприємством. Тому, вважаємо, доцільним є поділ даних активів за ознакою швидкості обігу і визначити в межах даної ознаки оборотні активи з високою швидкістю (грошові кошти), з середньою швидкістю (поточні фінансові інвестиції й запаси) й з низькою (дебіторська заборгованість).

5. Припускаємо, що необхідно удосконалити класифікацію оборотних активів за ступенем ліквідності та ризику, уточнити якісний склад оборотних активів та уточнити показники по кожній групі. В умовах фінансової кризи та на тлі посилення вимог до контролю класифікація за критеріями ризику та ступенем інфляційного захисту була настільки новою для вітчизняної науки та практики, що набула особистої актуальності. Зосередження на такій диференціації дає змогу проаналізувати можливість суб'єкта господарювання вижити в умовах інфляційного зростання чи простроченої заборгованості.

6. Враховуючи високі інфляційні процеси, що характеризують економіку України останнім часом, доцільною є класифікація оборотних активів за ступенем інфляційного захисту. Пропонується поділити за цією ознакою так: активи, захищені від інфляційних втрат (кошти в іноземній валюті, матеріальні ліквідні активи, ефективні фінансові інвестиції,) та активи, незахищені від інфляції (внутрішні).

7. Незважаючи на те, що обов'язковість наявності на підприємстві облікової політики є спірним питанням, покаранням за її відсутність може бути лише адміністративний штраф, і те що підприємство може здійснювати свою діяльність і без неї, вважаємо, що її наявність та відрегульованість піде лише на користь підприємству, адже оптимальна облікова політика може значно полегшити обліковий процес, а також допоможе запобігти проблем з податківцями. Не варто дублювати в обліковій політиці одноваріантні норми: облікова політика підприємства не повинна бути просто набором цитат нацстандартів бухобліку; деякі норми бухобліку законодавчо є обов'язковими, але коли нацстандарти дають вибір альтернативи, або не є чітко визначені, підприємство вільно само вирішувати, який підхід обрати та відобразити у своїй обліковій політиці; не потрібно щороку перезатверджувати облікову

політику не маючи на це необхідності

8. Якщо ми проведемо аналіз виробничої діяльності на підприємстві «ТОВ Біллербек Україна перо-пухова фабрика» (далі – Біллербек Україна) в ході обліку виробничих запасів, стають помітними наступні частини діяльності підприємства, яку потребують покращень: виникають проблеми пов'язані з визначенням справедливої вартості активів, через використання на підприємстві бартерного обміну; застарілість та «технологічна відсталість» інформаційного забезпечення в управлінні виробничими запасами; слабкий контроль за використанням запасів на підприємстві. Для організації точного та чіткого обліку запасів на підприємстві Біллербек Україна, варто для початку провести відповідні зміни в обліку підприємства: виявлення джерел формування запасів на підприємстві, назви постачальників, розміри поставок та їх ціни; в якому ступені виконується програма виробничого споживання; ведення постійного чіткого обліку кількості та об'ємів запасів на підприємстві.

9. Беручи до уваги специфіку виробництва на підприємстві, виникає потреба у деталізації запасів в плані рахунків Біллербек Україна. Вважаємо необхідним внести специфічні субрахунки до вже діючих рахунків класу «Запаси». До рахунку 20 «Виробничі запаси» доцільно включити такі субрахунки: 201 «Сировина, основні і покутні матеріали» (2011 «Пір'я», 2012 «Пух», 2014 «Синтетичний наповнювач»); 202 «Допоміжні матеріали» 2021 «Тканина натуральна», 2022 «Тканина синтетична», 2023 «Маркувальна стрічка», 2024 «Нитка»; 203 «Формений одяг»; 204 «Тара й тарні матеріали»; 205 «Запасні частини»; 206 «Господарський інвентар».

10. Підприємству рекомендовано час від часу проводити часткову, або повну інвентаризацію оборотних активів, для виявлення нестач або надлишків, а також джерела їх утворення. Чітке планування проведення інвентаризації має прямий вплив на її якість та результативність. Раптова Інвентаризація дозволить легко виявити крадіжки, а також випадки навмисного та ненавмисного псування майна, оскільки у провинних працівників буде менше можливостей для приховування своїх проступків. Якщо у процесі

інвентаризації були помічені надлишки оборотних активів, необхідно в першу чергу провести їх оцінку за справедливою вартістю, після чого, необхідно подати до органу Казначейства довідку про надходження в натуральній формі, а також відобразити їх в обліку як надходження.

11. Для досягнення мети аудиту встановлену у договорі, необхідним є чітко означити завдання. До них можемо віднести такого типу задачі: визначення фактичного стану запасів (за згодою клієнта); оцінити організацію управління складом і стан зберігання запасів; оцінка організації бухгалтерського обліку заготівлі, обліку та споживання товарно-матеріальних цінностей; перевірка повноти обліку товарних запасів за наявності документів, що підтверджують закупівлю; перевірка чи правильно здійснено визначення вартості придбання; оцінка організації контролю зберігання, використання та погашення довіреностей; оцінка правильності оформлення прийому та вибуття запасів; визначити законність списання товарно-матеріальних цінностей у разі їх збитку.

12. Можна стверджувати, що майно підприємства зростає в період, що аналізується, зокрема у 2023 р. на 4136 тис. грн. більше, ніж попереднього року. Також, зрозумілим стає, що оборотні активи займають більшість питомої ваги у структурі ресурсів фабрики. Частка оборотних активів у майні становить в межах 66,1-76,6% впродовж 2021-2023 рр. й зростає у 2023 р. на 6,6 %. Спостерігається зменшення обсягу необоротних активів у 2023 р. на 2316 тис. грн. в порівнянні з минулим періодом. Запаси у структура оборотних активів мають тенденцію до зростання і у 2023 р. зростають у порівнянні з обсягом запасів у 2021 р. на 9758 тис. грн. й співсталяючи з 2022 р. – 1175 тис. грн. відповідно. Даний аналіз допоміг виявити негативну тенденцію, а саме зростання дебіторської заборгованості. Саме у 2023 р. вона досягла найбільшого значення, що перевищує дані попереднього року на 7349 тис. грн. Розмір грошових коштів зменшується у 2023 р. на 2022 тис. грн. у співставленні із даним показником у 2022 р. Основна частка структури запасів належить виробничим запасам. Їх питома вага коливається в межах 71,6-80,6% за 2021-

2023 рр. Обсяг виробничих запасів станом на 2023 р. знижується в порівнянні з аналогічним показником 2022 р. на 1120 тис.грн. Готова продукція займає 19,4-29,4 % за період, що досліджується. В 2023 р. цей показник в порівнянні з аналогічним 2021 р. зростає на 2823 тис.грн. та на 2295 тис.грн. більше, ніж значення готової продукції у 2022 р.

13. На основі проведеного аналізу окреслимо основні рекомендації для ТОВ Біллербек Україна для забезпечення ефективності управління оборотними активами: здійснити оптимізацію наявності і структури оборотних активів шляхом прискорення оборотності всіх оборотних активів та окремих його елементів; зменшити випуск товарів, які низькі рентабельно і збільшити випуск товарів з високим показником рентабельності; здійснювати раціональну оцінку потреб в сировині впродовж циклу планування, регулярно визначаючи оптимальну партію замовлень сировини та регулярно контролюючи стан запасів; оптимізація рівня дебіторської заборгованості шляхом моніторингу розрахунків з боржниками та оцінки платоспроможності боржників, репутації компанії, страхування ризиків та інше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Fenichel, E. P., Milligan, B., Porras, I., Addicott, E. T., Árnasson, R., Bordt, M., ... & Zhang, J. (2023). National accounting for the ocean and ocean economy. In *The Blue Compendium: From Knowledge to Action for a Sustainable Ocean Economy* (pp. 279-307). Cham: Springer International Publishing.
2. Gumenna-Derii, M. (2023). Accounting of the Material Resources and Analysis of the Efficiency of Logistics Operations in Construction Industry. *Oblik i finansi*, (1), 130-134.
3. Hoggett, J., Medlin, J., Chalmers, K., Beattie, C., Hellmann, A., & Maxfield, J. (2024). *Accounting*. John Wiley & Sons.
4. Hoggett, J., Medlin, J., Chalmers, K., Beattie, C., Hellmann, A., & Maxfield, J. (2024). *Financial accounting*. John Wiley & Sons.
5. Kholmiraev, U. B. A., & Ubaydullayev, T. A. (2023). Improving the classification of financial assets according to the economic content. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(1), 203-209.
6. Maheshwari, S. N., Maheshwari, S. K., & Maheshwari, S. K. (2024). *Management Accounting and Financial Control*. Sultan Chand & Sons.
7. Shodiyevich, R. S., Shodiyevich, R. S., & Berdiquil o'g'li, U. S. (2023). ACCOUNTING ISSUES IN THE DIGITAL ECONOMY. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES*, 4(6), 80-84.
8. Barth, M. E., Li, K., & McClure, C. G. (2023). Evolution in value relevance of accounting information. *The Accounting Review*, 98(1), 1-28.
9. Басюк Т. П. Методичні підходи до оптимізації обсягу оборотних активів підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2013. № 51. С. 159-167.
9. Бержанір І.А., Бержанір А.Л., Ящук Т.А. Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. Приазовський економічний вісник. Випуск 2(19) 2020. С. 240-244

10. Бондаренко О.С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 36–39

11. Бровко Л.І. Юрченко А. А., Королькова Т.В. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства/ Л.І. Бровко, А. А. Юрченко, Т.В. Королькова //Інвестиції: практика та досвід.-2021.-№ 2.-С.96- 102

12. Булат Г. В., Гуменюк А. Ф. Формування облікової політики щодо товарних запасів на підприємствах ресторанного господарства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. № 2. С. 30-33.

13. Булат Г.В. Інформаційна модель внутрішнього аудиту оборотних активів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки, 2018. С. 199-203:

http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2018/2018_2/jrn/pdf/40.pdf

14. Бурак, І., Гиршкан, Р. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління оборотними активами суб'єкта підприємницької діяльності. Молодий вчений, №5 (57), 2018. С. 277-281. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4515>

15. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. Вінниця, 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/allfm2018/paper/view/4521>

16. Гудзь О.Є., Стецюк П. Концептуальні засади формування системи управління фінансовими ресурсами підприємств. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. № 1 (32) 2020 р. URL: <http://fkd1.ubs.edu.ua/article/view/200530>

17. Гуменна-Дерій, М. (2023). Етапи здійснення контролю за фінансовими ресурсами в житловому будівництві. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*, (3-4), 16-26.

18. Дерій М. В. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок. Економічний аналіз: Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. 2010. Вип. 6. С. 60–64

19. Домбровська Н. Р. Економічна квінтесенція та класифікація оборотних активів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17. С. 812-825

20. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1 (29). С.75-85

21. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1. С. 75–85

22. Дончак Л.Г. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення / Л.Г. Дончак, О.М. Ціхановська // Економіка і суспільство 2017. Випуск № 10. С. 250–255.

23. Жук О. Оцінка стану та структури активів підприємства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. 2016. № 3(31). С. 16-20

24. Задорова Я.В. Науково-методичні підходи до специфіки класифікації оборотних активів підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 22 С. 100-106.

25. Ізмайлов Я. О., Свірко С. В. Удосконалення методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів підприємств. Економіка, управління та адміністрування. 2021. № 1. С. 39-44.

26. Інструкція "По інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків". Наказ Міністерства фінансів України від 11.02.94р. №69 із змінами і доповненнями від N 879 від 02.09.2014. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

27. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 року № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

28. Канцедаль Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. Економіка та держава. 2019. № 11. С. 103-107.

29. Колодізев О., Азізова К. Управління оборотними активами промислових підприємств: сучасні підходи. Економіка та суспільство. 2021. №23. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/310/297>

30. Корчагіна В.Г., Олексенко Т.О. Визначення механізму оптимізації складу оборотних коштів. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти. 2020. С. 389-394. URL : http://nmetau.edu.ua/file/confnmetau_accounting_2020.pdf

31. Кузь В.І., Кіцен Т.О. Удосконалення обліку грошових коштів в контексті забезпечення платоспроможності суб'єкта господарювання. «Молодий вчений». 2019. № 9 (73). С. 468-474

32. Купріна Н. М. Оборотні активи підприємства: аспекти бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами та їх класифікація / Н. М. Купріна, К. О. Васьковська, Г. Б. Пчелянська, О. М. Величко // Економіка харчової промисловості. – 2020. – Т. 12, Вип. 4. – С. 65-78

33. Купріна Н.М., Ступницька Т.М., Антонюк О.П., Величко О.М. Сучасні аспекти фінансового аналізу оборотних активів підприємства // Економіка харчової промисловості. 2021. Т. 13, вип. 3. С. 46-55. doi: 10.15673/fie.v13i3.2131

34. Купріна Н.М., Ступницька Т.М., Баранюк Х.О., Величко О.М. Оборотні активи в системі управління підприємства: сучасні аспекти обліку, аналізу та

аудиту. Економіка харчової промисловості. 2021. Т. 13, вип. 2. С. 50-57. doi: 10.15673/fie.v13i2.2040.

35. Мамонтова Н.А., Корнійчук Т.С. Особливості обліку дебіторської заборгованості за національними і міжнародними стандартами. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Ссерія «Економіка». 2021. № 21 (49). С. 115-119

36. Марусич О., Шарманська В. Дескриптивні засади ведення бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та її репрезентація у звітності. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 35. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1090/1047>

37. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007 року № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>

38. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text

39. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021

40. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 24-34

41. Мордань Є.Ю., Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С.24-34

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

43. Національний стандарт (положення) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.1999 року № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

44. Пеняк Ю.С., Рудь О.О. Актуальні проблеми управління виробничими запасами в умовах воєнного стану в Україні. Сучасний стан, проблеми та

перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем : матеріали II Міжнар. науково-практ. конф., м. Харків, 20 травня 2022 р. Харків, 2022. С. 172–174.

45. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

46. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

47. Савченко А.М., Матвіюк А.В. Оборотні активи виробничого підприємства в сучасних умовах: обліково-аналітичний аспект. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 6 (23). С. 698-705.

48. Савченко А.М., Матвіюк А.В. Оборотні активи виробничого підприємства в сучасних умовах: обліково-аналітичний аспект // Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 6 (23). С. 698-705.

49. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. Економіка та держава. 2021. № 4. С. 157– 162.

50. Тютюнник Я.В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. Економіка та держава. 2021. № 4. С. 157–162.

51. Шпінь В. В., Мельник Т. Г. Методика оцінки запасів підприємства за вітчизняними і міжнародними стандартами обліку. Молодий вчений. 2021. № 1(2). С. 213-219.